

TÆNK

NYT

**GRØNNERE
FRIERE
STÆRKERE
DANMARK**

INDHOLD

TÆNK NYT – VEJEN TIL ET GRØNNERE, FRIERE OG STÆRKERE DANMARK	5
ØKONOMISK POLITIK	6
TÆNK GRØNT	8
Bindende mål for udbygning af vedvarende energi og akutpakke (100 mio. kr. i 2022)	8
- Bindende mål og plan for udbygning af vind og sol inden 2030	8
- Nye udbud af havvind – og skub på de eksisterende	8
- Kortere sagsbehandlingstid og sameksistens med natur	9
110 % Grønt (2,1 mia. kr. i 2022, stigende til 8,1 mia. kr. i 2030)	10
Luftfartsfond til udvikling af Power-to-X og køb af grønne brændstoffer	11
Historisk skovrejsning	12
Naturen i det åbne land	12
- Tilskudsordning til levende hegn og andre levesteder i agerlandet (10 mio. kr.)	12
- En særlig overdrevsindsats (10 mio. kr.)	12
- Tilskud til udtagning af landbrugsarealer til biodiversitetsformål (20 mio. kr.)	13
- Udvikling af marknaturindeks (engangsbevilling 5 mio. kr. i 2022)	13
Bæredygtige fødevarer	14
- Klimadata på fødevarer (10 mio. kr. i 2023, derefter drift 1 mio. kr. årligt)	14
- Forskningscenter for plantebaserede fødevarer (10 mio. kr.)	14
- En samlet plan skal sikre rent drikkevand (30 mio. kr.)	15
Andre klima- og miljøinitiativer	15
- Driftspulje til øget synliggørelse og anvendelse af danske nationalparker (5 mio. kr.)	15
- Marin naturnationalpark i Øresund og Lillebælt (30 mio. kr.)	16
- Direct Air Capture (60 mio. kr.)	16
- Klimabistand skal lægges oveni udviklingsbistanden (150 mio. kr.)	17
- Lavere emballageafgift på genanvendt plast (40 mio. kr.)	17
- Nordisk folkecenter for VE (2 mio. kr.)	17
- Forskning- og udviklingsprojekt vedr. bæredygtig dannelse hos højskolerne (2 mio. kr.)	17
- Center for Bæredygtige Hospitaler (10 mio. kr. i 4 år)	18
TÆNK FRIT	19
Gode børneliv	19
- Tænk Frit – Tænk Børn (1 mia. kr. i 2022, stigende til 4 mia. kr. i 2030)	19
- Støtte til børn af kontanthjælpsmodtagere (250 mio. kr.)	22
- Teknologiforståelse i folkeskolen (750 mio. kr. fra 2022-2032)	22
- Skrammellegepladser over hele landet (25 mio. kroner årligt)	22
- Fremtidssikring af Dansk Skoleskak (10 mio. kr.)	23
Flere unge skal med	23
- Løft af FGU (100 mio. kr.)	23
- Løft af hf-enkeltfag, AVU, FVU og OBU (40 mio. kr.)	23
- Skoleskibet Georg Stage (8 mio. kr.)	24
- Ungdomsuddannelsernes grundtilskud skal følge pris- og lønniveauet (9 mio. kr.)	24
- Treårig HF til udsatte unge (13 mio. kr.)	24

Ligeværd. Lige muligheder	25
- Nedsættelse af gebyr for ansøgning om opholdstilladelse (44 mio. kr.)	25
- Pulje til bekæmpelse af social kontrol (30 mio. kr. i 2022)	25
- Retssikkerhedskommission på det specialiserede socialområde (10 mio. kr.)	25
- Styrket bevilling til Ligeværd socialfaglige rådgivning (1 mio. kr.)	25
- Støtte til udsatte drenge, Mind Your Own Business (8,3 mio. kr.)	26
- Danmarks Videnscenter for Integration (4 mio. kr.)	26
- Opgør med det kønsopdelte uddannelsesvalg og arbejdsmarked (10 mio. kr.)	26
- Styrket LGBT+ Danmark (4,5 mio. kr.)	26
- Trygge fællesskaber for LGBT+ flygtninge - LGBT Asylum (0,5 mio. kr.)	27
- National handleplan mod diskrimination (2 mio. kr.)	27
- Statsborgerskab til unge født i Danmark (den røde løber) (provenuneutralt)	27
- Uddannelse skal tælle med ved permanent ophold (provenuneutralt)	28
- Lettere adgang til familiesammenføring (provenuneutralt)	28
Demokrati og kultur, der blomstrer	28
- Kulturens analyseinstitut (10 mio. kr.)	28
- Applaus – øget fokus på publikumsudvikling i de danske kunst- og kulturinstitutioner (5 mio. kr.)	29
- CPH STAGE – udvidelse med kurateret program (5 mio. kr.)	29
- Værkstedsophold for billedkunstnere og kunsthåndværkere (7 mio. kr.)	30
- Undersøgelse af det atypiske arbejdsmarked (2 mio. kr. i engangsbevilling)	30
- Midler til museumsreform (30 mio. kr.)	31
- Etablering af et Oplysningsmuseum i Hørsholm Kommune (10 mio. kr. i engangsbevilling)	31
- Samlet formidling af de fem ringborge: Aggersborg, Fyrkat, Nonnebakken, Trelleborg og Borgring (50 mio. kr. over de næste fire år)	32
- Løft af folkeuniversitetet (7 mio. kr.)	32
TÆNK STÆRK	33
Invester i uddannelse	33
- Styrkelse af sprogfag (20 mio. kr.)	33
- Permanent takstforhøjelse hum./samf. (285 mio. kr. fra 2023)	33
- Dispensation fra kandidatreglen (10 mio. kr. i 2022 og 2023)	33
- Center for Animation, Visualisering og Digitalisering (6,4 mio. kr. i 2022 stigende til 9 mio. kr. fra 2023)	33
- Teach first (6 mio. kr. fra 2022 til 2024)	34
- Lex.dk (13,7 mio. kr.)	34
Stærke virksomheder og nye idéer	35
- Innobooster (200 mio. kr.)	35
- Løft af forskningsreserven (200 mio. kr.)	35
- Permanent 130 pct. fradrag for forskning og udvikling (970 mio. kr. fra 2023 faldende til 880 mio. kr. i 2026)	35
- Ramme til iværksætterudspil (100 mio. kr.)	35
- Afskaffelse af iværksætterskat (350 mio. kr.)	35
- Sænket kapitalkrav for anpartsselskaber (ikke udgiftsdrivende)	36
- Frihold engrosvirksomheder fra kontrolgebyr (5 mio. kr.)	36
- Oprettelse af central platform over klimadata til brug for erhvervsliv (30 mio. kr.)	36
- Center for Kyst- og Lystfiskerturisme i Assens (8 mio. kr. årligt i 2022 til 2024)	36

Flere hænder og hoveder i økonomien	37
- Lavere skat på arbejde (700 mio. kr. i 2022, stigende til 1,9 mia. kr. fra 2025)	37
- Afskaffelse af modregning i folkepensionen (460 mio. kr.)	37
- Opskoling af langvarige kontanthjælpsmodtagere (100 mio. kr.)	37
- Jobbanken (25 mio. kr.)	37
- International rekruttering (finansieringstiltag) og hurtigere sagsbehandling	38
- Afvikle flaskehalse ved ansættelse af udenlandske læger (15 mio. kr.)	38
- Tilbagerulning af stramninger af Working Holiday ordningen (ikke udgiftsdrivende)	38
- Giv vikarbureauer mulighed for at rekruttere faglærte via positivlisten (Ikke udgiftsdrivende)	38
- Tilladelse til at arbejde for personer der er tilkendt processuelt ophold (Ikke udgiftsdrivende)	38
- Lettere adgang til ophold for social- og sundhedsassistenter (ikke udgiftsdrivende)	38
Udsyn	39
- Flere danske studerende ud i verden (10 mio. kr.)	39
- Fortsat drift af lektorsordningen (2 mio. kr. i 2022 stigende til 9 mio. kr. i 2027)	39
- Et stærkere Danmark i verden – en stærkere Udenrigstjeneste (10 mio. kr. om året i 5 år)	39
- Øget udviklingsbistand (100 mio. kr.)	39
Sunde liv	40
- Afskaffelse af tolkegebyr (2 mio. kr.)	40
- Udvikling af standarder for etisk og ansvarlig brug af kunstig intelligens (1,25 mio. kr.)	40
- Fremtidssikring af Det Ethiske Råd (6 mio. kr.)	40
- Permanentgørelse af Nationalt Videnscenter for Hovedpine (9 mio. kr.)	41
- Permanent forankring af Dansk Råd for Genoplivning (2 mio. kr.)	41
- Styrket forebyggelse og bedre kvalitet i alkoholbehandlingen (7 mio. kr.)	41
- Styrket indsats mod spiseforstyrrelser (19,5 mio. kr.)	42
- Permanent tilbud om HPV-vaccine til transpersoner og mænd der har sex med mænd (5,9 mio. kr.)	42
- Rehabilitering til Parkinsonpatienter (Sano), (10,4 mio. kr. fra 2023)	42
- Center for hjerneskader (15 mio. kr.)	43
- Nationalt videns- og kompetencecenter for traumatiserede flygtninge (9 mio. kr.)	43
- COVID-19 vaccinationer i udviklingslande (100 mio. kr. i 2022 fra COVID-19 pulje)	43
FINANSIERING	44
Afskaffelse af boligjobordning (540 mio. kr. i merprovenu)	44
Afskaffelse af seniorjobordning (300 mio. kr. i mindreudgifter)	44
Øget international rekruttering og kortere sagsbehandlingstider (100 mio. kr. i merprovenu i 2022, stigende til 900 mio. kr. i 2030)	44
Ingen rabat på energiafgift på diesel til landbrugsformål (600 mio. kr. i merprovenu)	45
Dieselaftgifter på tysk niveau (200 mio. kr. i merprovenu)	45
Afskaffelse af grøn check (2,7 mia. kr. i mindreudgifter)	45
Lavere rentefradrag (400 mio. kr. i merprovenu i 2022)	45
Fortsat reduktion af efterlønsperiode (fra 2024)	45
Tilbagerulning af børnedomstol (100 mio. kr. i mindreudgifter)	46
Besparelse i Promilleafgiftsfonden (145 mio. kr. i mindreudgifter)	46
Forhøjelse af afgift for opvarmet tobak (5 mio. kr. i merprovenu)	46
OVERBLIK OVER FORSLAG OG FINANSIERING	47

TÆNK NYT – VEJEN TIL ET GRØNNERE, FRIERE OG STÆRKERE DANMARK

Mens man flere steder på kloden endnu kæmper med pandemien eller følgerne af den, så står Danmark stærkt. Økonomien er i fremgang, og beskæftigelsen er høj. Der er meget at glæde sig over, og meget at være stolt af – også selvom vi ikke kan sætte et endeligt punktum for pandemien endnu.

Samtidig står vi midt i en hurtigt voksende klimakrise med ekstremt vejr, der denne sommer har kostet mange liv og revet livsgrundlaget væk under mange flere. I Danmark er der mange børn og unge, som ikke trives, og op mod hver sjette barn får ikke de basale færdigheder med fra folkeskolen. Vi har et erhvervsliv, som skriger på arbejdskraft, og som må skrue ned for blusset, fordi de ikke kan få de medarbejdere, de har brug for.

Selvom corona fortsat fylder - med rette - må det ikke overskygge de andre udfordringer, der helt akut presser sig på og som har langvarige konsekvenser, hvis vi ikke handler i tide. Der er i høj grad brug for, at dansk politik kan levere løsninger på de store problemer. Der er brug for, at vi evner at tænke nyt, og at vi gør det sammen.

Derfor fremlægger vi her vores bud på en finanslov, som sætter de store løsninger i centrum.

Vi har en vision om et 110 procent grønt Danmark – og at vi kan nå et CO₂-neutralt Danmark allerede i 2040. Det kræver at vi allerede nu får truffet de beslutninger, der gør at vi kan skubbe olie og benzin ud og erstatte med grøn strøm. Derfor vil vi udbygge vindkraft svarende til det nuværende danske elforbrug. Det skal i gang nu. Vi vil sætte i gang med at plante meget mere skov i Danmark. Vi vil oprette flybranchens klimafond, som skal sikre investering i bæredygtigt flybrændstof og skabe grundlaget for en ny Power-to-X-industri i Danmark.

Vi vil give vores skoler et frihedsbrev, så kontrol og bureaukrati ikke spænder ben for, at man de gode lokale løsninger – og samtidig give flere ressourcer til at give børnene en god dag, både i skolen og fritidstilbud. Vi vil sætte ind med et nyt børneløft – en social investeringsramme, målrettet indsats og løsninger, der kan sikre mange flere børn en god start på livet. Vi vil styrke læreruddannelsen og sætte gang med at opbygge kompetencer til et nyt fag i teknologiforståelse. Og meget mere.

Vi vil sikre et stærkt erhvervsliv og lette skatterne for iværksættere og dem, som forsker og udvikler i nye løsninger, der bringer vores samfund videre. Vi vil lette skatten på arbejde og give lettere adgang for international arbejdskraft, så vores erhvervsliv og velfærdssektor kan få den arbejdskraft, der mangler. Vi vil investere mere i forskning og kvalitet i uddannelse. Og meget mere.

Vi kan ikke gøre det alene på Christiansborg. Derfor rækker vi også hånden ud til erhvervslivet. Til kommuner og civilsamfund. Til lærere, forældre og børn. I Danmark er vi allerbedst, når vi løser problemerne sammen. Det skal vi også gøre med de store problemer, vi står over for i dag.

ØKONOMISK POLITIK

Økonomien er kommet hurtigt op i gear efter nedlukningerne, det gælder både herhjemme i Danmark og ude i verden. Genåbningen af samfundet er blevet fulgt af en kraftig stigning i både økonomisk aktivitet og beskæftigelse og vi er ved at være tilbage i en konjunktursituation, der minder om situationen før pandemien. Dog har den synkrone genåbning i store dele af verden budt på egne udfordringer, i form af midlertidige flaskehalse, forsyningsproblemer og stigende energipriser.

Den store tillid til dansk økonomi og danske offentlige finanser har til fulde vist sin værdi under krisen. Ikke mindst fordi den har givet os muligheder for at handle og sikre stabilitet. For os i Radikale Venstre, er den økonomiske politik netop et redskab, der skal forvaltes fornuftigt, så den sikrer stabilitet, velstand og tryghed. Det betyder, at vi gerne vil være med til at føre en politik, hvor vi investerer os ud af en krise – som den vi lige har været igennem. Hjælpepakker, kompensationsordninger og øget gæld giver mening i en sådan situation og har bidraget til, at føre Danmark og dansk økonomi mere skånsomt igennem krisen, end tilfældet har været i mange andre lande. Med en aktiv finanspolitik følger der imidlertid et ansvar. Vi skal skubbe til økonomien, når det går trægt, men vi skal ikke puste til ilden når det går stærkt.

Når dansk økonomi nu igen bevæger sig ind i en højkonjunktur, skal vi derfor være vores ansvar bevidst, vise mådehold og vilje til reformer, så den økonomiske politik ikke skubber unødigt til udviklingen, men derimod bidrager til at forlænge opsvinget og velstandsfremgangen. Nu er der tid til at skifte kurs. Vi skal holde tilbage, sørge for at virksomhederne har adgang til den arbejdskraft de skal bruge og sikre, at strukturerne i økonomien i øvrigt er sunde.

Radikale Venstre tager dette ansvar alvorligt, og vi støtter derfor regeringens planer, om at føre en strammere finanspolitik fra næste år.

Regeringen fremlagde sit finanslovsforslag den 31. august. Med vores finanslovsforslag viser vi, hvilken vej vi ville gå, hvis vi havde 90 mandater i Folketinget. Vores forslag er udarbejdet, som en revision af regeringens. De prioriteter, som indgår i regeringens forslag, er således også indeholdt i vores, medmindre det fremgår specifikt, at de er taget ud. Sammenlignet med regeringens forslag, indeholder vores finanslovsforslag et klart højere ambitionsniveau på især det grønne område, børn og unge, erhvervs politik og iværksætter, forskning og udvikling, samt kultur og ligestilling.

INITIATIVER**MIO. KR. I 2022**

GRØN	2.559
Bindende mål og plan for udbygning af sol og vind	100
Tænk Grønt - 110 % Grønt Danmark	2.065
Historisk skovrejsning	10
Naturen i det åbne land	45
Bæredygtige fødevarer	40
Andre klima- og miljøinitiativer	309
FRI	1.733
Gode børneliv	1.360
Flere unge skal med	170
Ligeværd. Lige muligheder	114
Demokrati og kultur, der blomstrer	88
STÆRK	2.548
Investér i uddannelse	56
Stærke virksomheder og nye idéer	893
Flere hænder og hoveder i økonomien	1.300
Udsyn	122
Sunde liv	177
SUM INITIATIVER	6.840

FINANSIERING**MIO. KR. I 2022**

Træk på centrale reserver på §35	3.869
- Heraf træk på COVID-19-pulje	100
Finansieringsforslag	4.690
- Afskaffelse af boligjobordning	540
- Afskaffelse af seniorjobordning	300
- Øget international rekruttering	100
- Ingen rabat på energiafgift på diesel til landbrugsformål	600
- Dieselaftgifter på tysk niveau	200
- Afskaffelse af grøn check	2.700
- Lavere rentefradrag for høje renteudgifter	400
- Fortsat reduktion af efterlønsperiode (virkning fra 2024)	
- Tilbagerulning af børnedomstol	100
- Budgetregulering af promilleafgiftsfonden	145
- Forhøjelse af afgift for opvarmet tobak	5
SUM FINANSIERING	8.959

*Afrunding medfører, at de enkelte elementer ikke nødvendigvis summerer til totalen.
En detaljeret oversigt over initiativer og finansieringsforslag fremgår af oversigten til sidst
i finanslovsforslaget.*

TÆNK GRØNT

Radikale Venstre har for nylig præsenteret et stort og ambitiøst klimaudspil kaldet "110 pct. GRØNT". I udspillet giver vi vores bud på, hvordan vi kan blive et klimapositivt samfund, der fjerner mere CO₂ fra luften, end vi udleder. Udspillet sigter mod, at Danmark i 2040 kan blive netto-nul-udleder af CO₂, og gør det muligt at nå tæt på 80 pct. reduktion af CO₂ i 2030. Med finanslovsaftalen for 2022 vil vi tage de første skridt til at gøre visionen om et 110 pct. grønt Danmark til virkelighed. Det indebærer først og fremmest at vi får sikret den grønne strøm der skal sende olie, gas og benzin på pension. Vi vil også tage de første skridt til at plante meget mere skov i Danmark, og vi vil indføre et klimabidrag på flyrejser og bruge provenuet på at omstille flybranchen grønt. Udover forslagene fra 110 pct. GRØNT vil vi give naturen bedre betingelser med en række forslag samt sætte skub i forskning og udvikling i plantebaserede fødevarer og bæredygtighed. Vi vil også etablere en ny grøn fond, som fra 2023 skal sikre finansiering til engangsudgifterne ved den grønne omstilling.

Bindende mål for udbygning af vedvarende energi og akutpakke (100 mio. kr. i 2022)

Bindende mål og plan for udbygning af vind og sol inden 2030

Den radikale vision om et 110% Grønt Danmark vil medføre et øget behov for grøn strøm – ikke mindst, så vi kan komme af med olie, gas og benzin i industrien, vores varme og transport. Skal ambitionen realiseres, vurderer vi i vores klimaudspil, at det vil kræve cirka en fordobling af Danmarks nuværende strømforbrug. Den stigning skal dækkes af ny produktion af grøn strøm fra vind og sol, svarende til cirka 38 TWh inden 2030 – det svarer til det eksisterende danske strømforbrug. Da der er planer om udbygning af vedvarende energi allerede – derfor mangler der 26 TWh grøn strøm. Derfor siger Radikale Venstre, at vi skal have et bindende mål for udbygningen af vindkraft- og solcelleparker i denne størrelsesorden allerede nu. Så der inden sommeren 2022 kan vedtages en samlet plan for at sikre den grønne strøm. Det vil kræve politisk vilje til at få sat det i gang til havs og på land. Radikale Venstre foreslår:

Nye udbud af havvind – og skub på de eksisterende

Vi skal have forberedt to nye havvindmølleparker inden 2030 på i alt 2 GW herunder 1 GW ved Bornholm. Og samtidigt skal vi fremrykke de 2 GW, der allerede er besluttet ved Bornholm. Mens der skal tages de nødvendige skridt til at realisere den planlagte havvindmøllepark ved Hesselø eventuelt med en ny placering. Samlet set vil det betyde, at der etableres 4 GW yderligere kapacitet af havvind inden 2030, heraf en del i god tid inden 2030, svarende til i alt 18 TWh strøm. Dertil kommer den allerede planlagte udbygning af havvind. Hvis den planlagte forbindelse fra Bornholm til Tyskland ikke kan nå at blive færdig inden 2030, bør der foretages en vurdering af udvikling af strømforbruget i Østdanmark, herunder Bornholm, frem mod 2030, hvor der medregnes den hastigt stigende elektrificering af både transport, industri, varmesektor samt de planlagte PtX-projekter. For at sikre forsyningsikkerheden på Bornholm, skal Bornholmernes elnet tilsluttes energiøen.

Giv grønt lys til udbygning af havvind – også efter 2030

For at sikre den fortsatte udbygning af vedvarende energi også efter 2030 foreslår Radikale Venstre, at man allerede nu følger de klare signaler fra markedet og beslutter udbygning af samtlige 10 GW havvind på energiøen i Nordsøen inden 2040. Det kan give sigtbarhed og sikre, at projektering og planlægning af øerne. Samtidigt bør der tages initiativer til at udmønte det havvindspotentiale på 12,4 GW, som baserer sig på Energistyrelsens vurdering af velegnede arealertil havvind. Det kan med fordel få følgeskab af en udbygningsplan og en samlet miljøvurdering af de udlagte områder og elinfrastruktur kan blive planlagt i god tid inden udbud.

Kystnær udbygning af havvind

Udover de statslige udbud af havvind er der behov for at udnytte det fulde potentiale af kystnær udbygning af havvind. Der er et betydeligt potentiale til at kunne udbygge støttefrie kystnære vindmølleprojekter. Samlet set er der allerede 1,2 GW som har opnået tilladelse til forundersøgelse. Radikale Venstre ønsker hurtigst muligt at få afklaret, hvilke af disse projekter, der kan gennemføres – da ikke alt er indregnet i fremskrivningerne, vil det yderligere 0,5 GW og det vil øge produktionen af grøn strøm med omtrent 2 TWh. Hvis det potentiale skal indfries, skal det sikres, at Energistyrelsen inden 2022 kan færdigbehandle og give etableringstilladelse til fremskredne kystnære åben-dør vindmølleprojekter. For at nå en gennemgang af alle projekter i pipeline i 2022 afsættes 5 mio. kr. Midlerne tilføres Energistyrelsen og øremærkes tiltag som kan fremme en hurtigere afklaring af de kystnære projekter i åben-dør ordningen herunder opprioritering af sagsbehandling, udarbejdelse af miljøundersøgelse mv.

Øget udbygning på land af vind og sol

Selv med øget udbygning på havet, vil der være behov for yderligere udbygning af vindmølle- og solcelleparker på land, hvis det øgede strømforbrug skal dækkes af grøn strøm fra vind og sol. Vi skal øge produktionen fra vind og sol på land med yderligere 6 TWh i 2030. Det vil kræve markant øget udbygningstakt.

En øget udbygning på land i denne størrelsesorden er ambitiøs og vil kræve en række nye tiltag, for så vidt angår placeringen af vindmølle- og solcelleparkerne.

Radikale Venstre foreslår derfor følgende tiltag:

1. At Energinet allerede nu får i opdrag inden 1. januar 2022 at fremlægge de bedste placeringer for de nødvendige vindmølle- og solcelleparker ud fra en samlet vurdering af potentiale og egnede arealer behov for strømmen, samt kapacitet i nettet.
2. At staten derefter indgår en rammeaftale med KL og de berørte kommuner, der på den baggrund kan udpege de nødvendige placeringer for at nå det samlede mål. Udpegningen skal ske som en samlet vurdering af Energinets tekniske vurdering, natur- og miljøhensyn, lokale hensyn og forhandlinger med borgerne. Også udpegende statslige arealer kan bringes i spil. En særlig indsats gøres for at fremme opsætning af solceller på større tage, og der oprettes en pulje på 200 mio. kr. til dette formål over de næste fem år.

For at muliggøre dette skal lovgivningen justeres så kommuner får bedre planlægningsredskaber – og så kommunerne kan få adgang til større arealer til mindst mulig gene for borgerne. Efter udpegning af arealer i forår 2022 pålægges Energinet, og eventuelt distributionsselskaber, at udbygge nettet til de udvalgte områder.

Kortere sagsbehandlingstid og sameksistens med natur

Derudover afsættes 20 mio. kr. til ekstra ressourcer til Miljøstyrelsen og klagenævnene med henblik på at få nedbragt sagsbehandlingstiden over klager til maksimalt tre måneder, ligesom der afsættes 10. mio. kr. årligt i perioden 2022-25 til at fremme sameksistens mellem energiinfrastruktur og miljø til gavn for klimaet og hensynet til naturen og biodiversitet. Midlerne går blandt andet til at udarbejde bedre fugledata og etablere et partnerskab som skal generere ny viden og fremme teknologi indenfor sameksistens både til lands og til vands. Partnerskabet skal udformes som en selvstændig uafhængig institution, og statens tilskud skal animere til, at der rejses privat kapital til at få volumen på et verdensførende forskningsprogram indenfor sameksistens.

Endelig afsættes 25 mio. kr. til civile indsatser, der kan fremme det folkelige arbejde og ejerskab til den grønne omstilling, herunder Den Grønne Demokratifond.

110 % Grønt (2,1 mia. kr. i 2022, stigende til 8,1 mia. kr. i 2030)

Herudover foreslår Radikale Venstre at vi starter implementeringen af "110 % Grønt" allerede fra 2022 med initiativer svarende til 2,1 mia. kr. i 2022, stigende til 8,1 mia. kr. i 2030.

Herunder indgår blandt andet følgende initiativer:

- Luftfartsfonden, se separat initiativbeskrivelse nedenunder.
- Grænsen for elvarmeafgift sænkes fra 4000 til 3000 kwh og lønsumspligtige erhverv og kulturinstitutioner inkluderes af elvarmeafgift. Vi afsætter en samlet ramme på 200 mio. kr. i 2022, som stiger til 400 mio. kr. i 2030.
- Ved at indføre miljøzoner fra 2025 for varebiler (2027 for lastbiler) samt ved at støtte ladeinfrastruktur og udskiftning af vognparken, vil vi sikre en fuld elektrificering af varebiler i 2030 og delvis elektrificering af lastbiler. Det indebærer en mindre indtægt fra registreringsafgifter og benzin- og dieselaftgifter. Vi regner med et samlet afgiftstab på 1,8 mia. kr. i 2022, hvilket især skyldes færre indtægter fra registreringsafgifter på varebiler. Frem mod 2030 vil der være et stigende afgiftstab på brændsler, mens afgiftstab på registreringsafgiften bliver mindre, fordi registreringsafgiften på eldrevne varebiler bliver indfaset løbende¹.
- Vi foreslår at indfange ca. 3 mio. ton CO₂ med CCS. Ud over etableringsomkostninger som finansieres i gennem Danmarks Klimafond (se boks), afsætter vi en pulje på 0,7 mia. kr. fra 2025 stigende til 2,7 mia. kr. i 2030 til et markedsbaseret støtteudbud. Puljen inkluderer evt. afledt tab af afgifter.

Derudover er oprettelsen af Danmarks Klimafond et centralt værktøj i vores vej til grøn omstilling, *jf. boks.*

DANMARKS KLIMAFOND

Fonden skal finansiere de 25 mia. kr. i engangsinvesteringer frem til 2030, som – udover de løbende omkostninger beskrevet ovenover - er påkrævet for at nå i mål med målsætningen, om 80 pct. reduktion af klimaudslip i 2030 og Danmark som et klimaneutralt samfund i 2040 og klimapositivt på sigt, hvor optaget af CO₂ vil være større, end udslippene.

Blandt de 25 mia. kr. i engangsinvesteringer, som frem mod 2030 vil blive finansieret af Danmarks Klimafond, indgår blandt andet:

- Skovplantning, 10,5 mia. kr.
- Etablering af CCS-anlæg, 5,6 mia. kr.
- Pulje til omstilling af processer i industri, 2,0 mia. kr.
- Støtte til udfasning af olie- og gasfyr, 1,2 mia. kr.
- Støtte til ellastbiler og ladeinfrastruktur, 1,3 mia. kr.
- Tilskud til testvindmøller på havet, 0,5 mia. kr.

Derudover afsættes midler til implementering og skalering af nye teknologier i landbruget, kommunalt klimapartnerskab, etablering af den grønne demokratifond og en fri ramme til øvrige investeringer.

Fonden vil blive oprettet ved at fremrykke beskatningen af de tilbageværende kapitalpensionsdepoter. De 75 mia. kr., som forventes realiseret herfra, vil danne startbeholdningen i Danmarks Klimafond, som vil investere midlerne på markedsvilkår. Dermed opnås et afkast på midlerne, som bidrager til at finansiere engangsinvesteringerne. Samtidig lægger vi op til, at der skal overføres et fast årligt beløb fra fonden, for at opveje for tabet på de fremtidige skatteindtægter fra kapitalpensionerne som opstår, når skatteomlægningen bliver gennemført.

Se det samlede udspil på www.radikale.dk

Luftfartsfond til udvikling af Power-to-X og køb af grønne brændstoffer

Med klimapartnerskabet for luftfart fremlagde sektoren en vision om en grøn luftfartsfond finansieret ved et klimabidrag på passagerbilletten. En fond som skal sætte skub i efterspørgslen af bæredygtige flybrændstof til luftfarten og give det nødvendige rygstød til udvikling af en Power-to-X sektor i Danmark. Power-to-X og bæredygtigt brændstof er uomgængeligt fremtiden for flybranchen og kan blive et nyt eksport eventyr og bl.a. gøre danske lufthavne yderligere attraktive for luftfartsselskaber og rejsende, der ønsker at komme grønnere på farten.

Danmark er i dag det eneste land blandt vores naboer som ikke har passageafgifter på flyrejser ud af landet. Fra vores nabolande har vi set, at en passagerafgift ikke er en hindring for de rejsende, og samtidigt ønsker flere rejsende at træffe grønnere transport valg. Det er unik mulighed for en grønnere retning for luftfarten. Derfor ser Radikale Venstre et klimabidrag fra luftfarten i Danmark på niveau med passagerafgiften i vores nabolande som et vigtigt bidrag i den grønne omstilling. Klimabidraget øremærkes den grønne omstilling og udvikling af de teknologier, som skal gøre luftfarten klimaneutral på sigt. Krone for krone skal klimabidraget fra luftfarten øremærkes til udvikling af Power-to-X og ikke mindst sikre efterspørgsel på bæredygtigt flybrændstof.

Luftfarten er international og derfor skal løsninger for luftfartens klimabelastning findes i internationale samarbejder. Når vi alligevel foreslår at indføre et klimabidrag i Danmark, er det fordi, klimaet ikke kan vente. Det er på tide, at vi får sat skub i udviklingen af de grønne flybrændstoffer, og det kan vi gøre på denne måde, som sektoren selv har foreslået. Det ændrer dog ikke på, at Danmark bør intensivere indsatsen i internationale fora for at opnå europæisk og international enighed om samme niveau af flyafgifter. Vi skal søge maksimal politisk indflydelse for nå dette, herunder ikke mindst i ICAO og i EU.

Radikale venstre foreslår, at vi fra 2023 indfører et klimabidrag på flyrejser, der afgår lokalt fra danske lufthavne og provenuet fra bidraget øremærkes til udvikling af Power-to-X og konkret til at dække merudgiften for branchen ved køb af bæredygtigt flybrændstof. Klimabidraget udformet som en passagerafgift og pålægges både nationale og internationale lokalt afgående afgang, og differentieres på baggrund af flyrejsens længde i kort, mellemlang og lange rejser. Klimabidraget tilpasses i takt med at EU-afgifter på flybrændstof indføres, jf. Kommissionens Fit for 55 udspil. Disse midler bør ligeledes øremærkes omstillingen af sektoren. Dermed fastholdes en finansiering til Power-to-X og efterspørgsel efter bæredygtigt flybrændstof, uden at dansk luftfart stilles ringere konkurrencemæssigt end resten af den europæiske luftfartssektor.

Derudover foreslår Radikale Venstre at det afsøges, hvorvidt det er muligt at implementere klimabidraget differentieret således at klimabidraget understøtter flyselskabernes incitament til at sikre energieffektive flåder samt understøtte flyselskaber som, af egen drift, køber mere bæredygtigt flybrændstof end klimabidraget tilvejebringer.

Konkret foreslår Radikale Venstre:

- At der etableres en luftfartsfond med inspiration fra Luftfartens Klimapartnerskab. Fonden skal finansieres ved et klimabidrag på lokalt afgående flyrejser fra danske lufthavne.
- At provenu fra klimabidraget øremærkes til udvikling af Power-to-X og til at dække merudgiften for branchen ved køb af bæredygtigt flybrændstof.
- At der i 2023 indføres et klimabidrag på 50, 200 og 300 kr. for hhv. korte, mellemlange og lange. Herefter øges klimabidraget som udgangspunkt stige til 100, 300 og 450 kr. for hhv. korte, mellemlange og lange flyrejser i 2030.
- At Danmark arbejder for et ensartet niveau af flyafgifter i EU. Klimabidraget tilpasses i takt med at EU-afgifter på flybrændstof indføres, jf. Kommissionens Fit for 55 udspil.

Historisk skovrejsning

En historisk skovrejsning, der frem mod 2040 skal bane vejen for, at 25 procent af Danmarks areal er dækket med skov. Allerede i dag støder vores beskedne skovrejsning på administrative flaskehalse. Derfor ønsker Radikale Venstre en egentlig handlingsplan for massiv skovrejsning, der skal ligge klar inden sommer 2022, og som både skal fastlægge, hvordan skovrejsningen bedst organiseres, hvad forskellige niveauer af skovrejsning kan forventes at koste og give i CO₂ reduktion, hvordan man får den bedste synergi mellem klima og biodiversitet, og hvordan man løbende kan fremme substitution af træ i fx bygninger. Der afsættes 10 mio. kroner i 2022 til udarbejdelse af handlingsplan.

Naturen i det åbne land

Sidste år vedtog regeringen og dens støttepartier en stor natur- og biodiversitetspakke. Med etablering af i alt 15 naturnationalparker og udlæg af i alt knap 75.000 hektar urørt skov har den danske natur fået det, den har akut brug for: Store sammenhængende naturområder, hvor naturen har førsteret. Men det betyder ikke, at vi er i mål. For den danske natur er mere end naturnationalparker og urørt skov. Der er også masser af værdifuld natur knyttet til det åbne land og kulturlandskab. Agerlandsnaturen og agerlandsarterne har en stor kulturhistorisk betydning for samfundet og udgør en stor del af den naturoplevelse, der er tilgængelig i menneskers dagligdag og livsværdi i landdistrikterne. Det gælder småbiotoper som levende hegn, diger, grøfter og solitære træer, som fungerer som vigtige levesteder og trædesten for vilde dyr og planter landbrugslandet. Men det gælder også de særlige naturtyper, der er knyttet til det gamle landbrugsland, for eksempel enge og overdrev. Både småbiotoperne og de særlige naturtyper er imidlertid truet i dag. Levende hegn opgives, når marker bliver lagt sammen, træer og krat fælles for at blive brugt til flis, og overdrev gror til af invasive arter. Det kræver derfor en særlig indsats, hvis vi også i fremtiden vil møde naturen i det åbne land. Vi foreslår derfor, at der over de næste fire år afsættes 165 mio. kr. i alt i 2022-2025 til en særlig indsats for at sikre naturen i det åbne land. Midlerne skal gå til at støtte etableringen af levende hegn og andre småbiotoper, sikre de danske overdrev samt støtte udvidelsen eller sammenbindingen af eksisterende naturområder inden for de særligt udpegede Nature 2000-områder.

Tilskudsordning til levende hegn og andre levesteder i agerlandet (10 mio. kr.)

Levende hegn, enkeltstående træer og andre småbiotoper har betydning for biodiversiteten i det åbne land og fungerer som grønne trædesten og spredningskorridorer i landskabet.

Der findes ingen eksisterende, generel beskyttelse af levende hegn eller gamle træer i landskabet. Men der har tidligere eksisteret en tilskudsordning til etablering af læhegn.

Radikale Venstre foreslår:

- At der afsættes 10 mio. kr. årligt fra 2022-2025 til en tilskudsordning til læhegn og andre småbiotoper, der fremmer biodiversiteten i det åbne land. Tilskudsordningen skal kunne søges til at etablere nye levende hegn, pleje eksisterende levende hegn på beskyttede sten- og jorddiger, udlægge dyrknings- og sprøjtefri buffere langs hegnene samt plante nye solitære træer af hjemmehørende arter i det åbne land.

En særlig overdrevsindsats (10 mio. kr.)

Overdrev er levested for mange truede dyre- og plantearter, men det er samtidig den mindst udbredte naturtype i Danmark, den er truet af tilgroning, forkert naturpleje, invasive arter og næringsstofpåvirkning.

Der er derfor brug for en særlig indsats for at sikre eksisterende overdrev og skabe nye.

Radikale Venstre foreslår:

- At der afsættes 10 mio. kr. årligt fra 2022-2025 til en særlig overdrevsindsats, der gør det muligt at udvide og samle overdrev gennem opkøb eller udlægge bufferzoner om de små overdrevsarealer med det formål at mindske næringsstofpåvirkning fra naboarealer og gøre det mere attraktivt at afgræsse arealerne.

Tilskud til udtagning af landbrugsarealer til biodiversitetsformål (20 mio. kr.)

Der findes mange mindre naturarealer spredt rundt i hele landet. De mest værdifulde findes i de særligt udpegede Natura 2000-områder. Men områderne er ofte kendetegnet ved at være små, fragmenterede og udsat for næringspåvirkning fra den omkringliggende landbrugsdrift.

Ved at udvide eksisterende naturområder, binde dem sammen til større sammenhængende naturområder og skabe afstand til det dyrkede land, kan vi give de mest værdifulde og sårbare naturtyper og arter i det åbne land mere plads og reducere påvirkningen fra landbrugsdriften.

Der eksisterer en tilskudsordning til sammenhængende arealer i og i tilknytning til Natura 2000 områder. Både de grønne organisationer og erhvervet har rost ordningen, der som den eneste tilskudsordning til udtag af privatejede landbrugsarealer har et biodiversitetsformål. Tilskudsordningen udløber imidlertid i 2022, selvom der i 2021 var en meransøgning på 11 mio. kr.

Radikale Venstre foreslår:

- Der afsættes 20 mio. kr. årligt fra 2022-2025 til at indføre en tilskudsordning for permanent udtagning af landbrugsjord. Ordningen skal gives til at udvide eksisterende naturområder, binde naturområder sammen og til at skabe buffere mellem sårbar natur og opdyrkede arealer. Ordningen bygger videre på ordningen for sammenhængende arealer i tilknytning til Natura 2000-områder, men udbygges således, at den ikke kun er målrettet de fem 5 naturtyper, men omfatter alle naturtyper ud fra en prioritering af naturverdier.

Udvikling af marknaturindeks (engangsbevilling 5 mio. kr. i 2022)

Agerlandsnaturen er et selvstændigt økosystem af levesteder og arter, der gennem årtusinder har tilpasset sig til at leve i det lysåbne landskab af omdriftsmarker, permanente græsmarker og naturlige eller menneskeskabte permanente landskabselementer relateret til landbrugsdriften. Naturen i agerlandet styrkes derfor ikke kun ved at skabe egentlige naturområder og biotoper i landbrugslandet. Selve landbrugsdriften spiller også en rolle for agerlandsnaturen.

Ligesom der arbejdes henimod bedriftsregnskaber for klima for de enkelte bedrifter, bør der også være et marknaturindeks, der kortlægger bedriftens potentielle bidrag til marknaturen. Marknaturindekset er et udtryk for både bedriftsstrukturen og tilstanden af de arealtyper, som udgør bedriftens bruttoareal. Bedriftsstrukturen udtrykker markernes dimensionering, landskabselementer, afgrødevariation og permanent græs. Mens selve tilstanden af arealtype dækker over afgrødevalg, jordbehandling, type af gødning, pesticidforbrug og en kvalitativ vurdering af tilstanden af naturelementerne.

Radikale Venstre foreslår:

- At der afsættes en engangsbevilling på 5 mio. kr. til at udvikle et bedriftsspecifikt marknaturindeks, der supplerer det bedriftsspecifikke klimaregnskab.

Bæredygtige fødevarer

Med etableringen af en særlig fond for plantebaserede fødevarer har vi med landbrugsaftalen taget det første store skridt mod en mere bæredygtig fødevarereproduktion. Men der skal endnu mere til, hvis Danmark skal blive verdensførende inden for fremtidens plantebaserede fødevarer. Og der er meget på spil for både klimaet og dansk landbrug.

Fremtidens fødevarereproduktion skal blive mere plantebaseret, hvis det skal lykkes at brødføde en stigende verdensbefolkning uden samtidig at smadre klimaet og inddrage endnu mere plads fra naturen. Som grønt foregangsland skal Danmark selvfølgelig gå foran i den udvikling, så vi bidrager til fremtidens løsninger. Men det er også tvingende nødvendigt, hvis vi vil fastholde positionen som ledende fødevarerproduktion. Hvis ikke vi rykker med, risikerer vi at stå tilbage med en forældet produktionsform, der i løbet af de næste årtier vil blive udkonkurreret af fremtidens højteknologiske fødevarereproducenter.

Heldigvis kan vi trække på de sidste årtiers opdyrkning af det økologiske landbrug. Fra den økologiske indsats ved vi, at både forbrugerne og forskningen spiller en stor rolle. Den del står imidlertid ikke så stærkt i landbrugsaftalen, og derfor bringer vi to konkrete forslag til at fremme den plantebaserede produktion ind i finanslovsforhandlingerne.

Klimadata på fødevarer (10 mio. kr. i 2023, derefter drift 1 mio. kr. årligt)

Forbrugerne og store indkøbere, såsom offentlige eller private kantiner, kan og vil gerne spille en vigtig rolle i den grønne omstilling. Det er dog vanskeligt at handle bæredygtigt i dag, fordi der ikke er pålidelige og sammenlignelige informationer om f.eks. fødevarers klimaaftryk.

Der er derfor brug for en samlet database med officielle og offentligt tilgængelige klimadata for fødevarer, som forbrugere og indkøbere kan have tillid til, og som landmænd og andre fødevarereproducenter kan bruge til innovation og udvikling af nye løsninger.

Forskellige tænketanke, organisationer og virksomheder har forsøgt at samle databaser og klimabelastningen, men resultaterne er uensartede, og det er besværligt med flere målemetoder. For at sikre uafhængighed, troværdighed og sammenlignelighed bør det offentlige påtage sig opgaven med at kvalitetssikre og certificere en model for klimadata for fødevarer. Det ligger i forlængelse af anbefalingen fra Klimapartnerskabet for Handel, som afleverede sin rapport til regeringen i marts 2020.

Radikale Venstre foreslår:

- At der afsættes 10 mio. kr. i 2023 til projektmidler til Fødevarerministeriets forskningsbaserede myndighedsbetjening til udvikling af model og database for klimadata for fødevarer.

Forskningscenter for plantebaserede fødevarer (10 mio. kr.)

Der er brug for mere forskning og innovation for at fremme den plantebaserede fødevarereproduktion. Forskningen skal adressere alle dele af værdikæden – fra udvælgelse og forædling af afgrøder, over forarbejdning af råvarer og produktion af fødevarer til forbrugeradfærd.

Der oprettes et nyt internationalt forskningscenter, "Forskningscenter for plantebaseret fødevarereproduktion". Forskningscenteret for Plantebaseret Fødevarereproduktion skal støtte forskning og udvikling af den plantebaserede værdikæde hele vejen fra jord til bord. Forslaget er inspireret af økologiområdet, hvor man i 1996 oprettede "Internationalt Center for Forskning i Økologisk Jordbrug og Fødevarer-systemer", der har været drivkraft i udviklingen af den økologiske fødevarereproduktion i Danmark og internationalt.

Radikale Venstre foreslår:

- Der afsættes 10 mio. kr. årligt til et forskningscenter for plantebaserede fødevarer.

En samlet plan skal sikre rent drikkevand (30 mio. kr.)

Rapport efter rapport dokumenterer problemer med giftrester i vores drikkevand. Det er et kæmpeproblem, for vi skal kunne stole på, at det vand, vi får ud af vores vandhaner, er rent. Rent vand er en pagt, vi har indgået generationerne imellem om, at lige præcis denne unikke og dybt værdifulde ressource har ingen generation ret til at formøble.

Derfor var det også så vigtigt, at vi fik skrevet ind i Forståelsespapiret at: ”Der gennemføres en kortlægning af udfordringerne i forhold til Danmarks grundvand som udgangspunkt for en samlet indsats, der skal sikre bedre beskyttelse af drikkevandet og nedbringe brugen af sprøjtegifte”.

Siden 2016 er der sket en voldsom stigning i antallet af drikkevandsboringer med rester af gift i vandet (GEUS). Der er konstateret pesticider i omkring halvdelen af boringerne på landsplan, og i hver tiende af prøverne er grænseværdien overskredet. Flere drikkevandsboringer er derfor i fare for at lukke.

Det er regionerne, der har ansvaret for at opspore jordforureningerne og oprense dem, før de trænger ned til grundvandet. Men det er et kapløb mod tiden. Regionerne har i øjeblikket kendskab til ca. 17.000 jordforureninger, der kan udgøre en risiko for det danske grundvand, og listen vokser i takt med, at regionerne udvider opsporingen af jordforureninger.

Radikale Venstre foreslår:

- Der afsættes 30 mio. kr. ekstra årligt fra 2022-2025 til, at regionerne kan fordoble indsatsen mod pesticidforureninger i form af både opsporing og oprensning af giftgrunde.
- Det undersøges, om det vil være juridisk muligt at indføre et forbud mod brug af pesticider i de beskyttelsesnære boringsområder i vores byer, samt i de områder, som vandværkerne udpeger som sårbare indvindingsområder, og hvilke økonomiske konsekvenser det eventuelt vil få i form af krav om erstatning, kompensation mm.

Andre klima- og miljøinitiativer

Driftspulje til øget synlighed og anvendelse af danske nationalparker (5 mio. kr.)

Ved etableringen af de danske nationalparker medfulgte kun et beskedent driftsbudget, hvilket har gjort det svært at udnytte det store potentiale, som de nye parker udgør for både turisme og danskernes brug af de nye parker, både når det handler om undervisning, kultur aktiviteter og fritidstilbud. Radikale Venstre foreslår derfor at afsætte en opfølgende pulje, hvor kommuner og lokale foreninger kan søge om tilskud til driftsstøtte ved nye tilbud og aktiviteter til borgere og turister, der har direkte tilknytning til de nye parker.

Et eksempel kunne være Danmarks ældste skovriddergård, Dæmpegård i Nordsjælland, der ligger midt i skoven, og hvor ”Foreningen Dæmpegårds Venner” ønsker at etablere et levende og historisk Natur-Kulturhus, som samlingspunkt for fællesskab i naturen med meningsfulde og lærerige aktiviteter, oplevelser og tilbud for både børn, voksne, private og foreninger ved indgangen til Nationalpark Kongernes Nordsjælland.

Dæmpegård ejes af Naturstyrelsen. Naturstyrelsen har ikke længere behov for skovriddergården og har derfor ansøgt om lov til at nedrive gården. Men for at en fremtidig økonomisk bæredygtig drift kan ske af Dæmpegård fordrer, at gården renoveres, hvilket der sandsynligvis kan rejses midler til ligesom

en del af driften kan komme fra private indtægter, der dog ofte er afhængig af et mindre offentligt driftstilskud.

Marin naturnationalpark i Øresund og Lillebælt (30 mio. kr.)

Radikale Venstre ønsker at etablere to marin naturnationalparker i henholdsvis Øresund og Lillebælt. Med vores finanslovsforslag prioriterer vi følgende:

- 15 mio. kr. til marin naturnationalpark Øresund. 3 mio. kr. af bevillingen skal øremærkes en permanent bevilling til Øresundsakvariet i Helsingør, som udgør det vigtigste forskning-, videns- og formidlingscenter om Øresund.
- 15 mio. kr. til marin naturnationalpark Lillebælt.

Det indebærer midler til bl.a. etablering og drift af sekretariat for naturnationalparkerne, der forestår etablering og drift af parken, herunder fondsansøgninger, inddragelse af interessenter, samarbejde med kommuner, formidlingsopgaver mv. I tilknytning til parkerne kan der udarbejdes en forvaltningssplan for området, foretages naturundersøgelser, iværksættes konkrete naturgenopretningsprojekter og gennemføres friluftaktiviteter.

Konkrete projekter for en marin naturnationalpark i Øresund, kan eksempelvis være:

- Reetablering af flere stenrev, etablering af ålegræsbede, andre marine genopretningsprojekter så som hestemuslingerev, samt etablering af biohuts for fisk.
- Formidlings- og friluftaktiviteter. Eksempelvis anlæg af snorkelstier og dykkersites mm.
- Evt. finansiell støtte til dansk LIFE-projekt i Øresund. En større dansk partnerskabskreds er for øjeblikket i gang med at undersøge mulighederne for et LIFE-projekt, hvor et af de bærende elementer bliver etablering af et stenrev

Konkrete projekter for en marin naturnationalpark i Lillebælt, kan eksempelvis være:

- Et nationalt projekt: "Fokus på havmiljøet i Lillebælt". Projektet skal resultere i en fyldestgørende analyse af Lillebælts nuværende miljøtilstand og identificere de grundlæggende årsager til, at der er ubalancer i Lillebælts økosystemer og fødenet. Projektet skal resultere i konkrete forslag til hvilke indsatser, der kan forbedre miljøtilstanden og supplere de forbedringer, der sker som følge af den øvrige regulering (fx reduceret næringsstofpåvirkning).
- Analyse af mulige lokaliteter til fremtidige marine naturgenopretningsprojekter (evt. målrettet stenrev)
- Projekt om reetablering af flere stenrev, etablering af ålegræsbede, andre marine genopretningsprojekter så som blåmuslingerev, samt etablering af biohuts for fisk.
- Formidlings- og friluftaktiviteter. Eksempelvis anlæg af snorkelstier eller dykkersites.

Det bemærkes, at der i Lillebælt allerede er etableret Naturpark Lillebælt, og at en marin naturnationalpark skal tænkes sammen med naturparken, så disse komplementerer hinanden. Derudover forventes etablering af marine naturnationalparker at forudsætte vedtagelse af et lovgrundlag, hvilket indledningsvist skal afklares og evt. tilvejebringes.

Direct Air Capture (60 mio. kr.)

For at fremtidssikre klimaet er der behov for negative CO₂-udledninger. Det kan vi f.eks. gøre ved Direct Air Capture (DAC), hvor man "suger" CO₂ direkte ud af luften med henblik på at lagre den i undergrunden eller omdanne den til grønne brændstoffer. Det lyder måske som science fiction, men vi har faktisk allerede nu teknologierne til at gøre det. Dem skal vi satse på at få op i stor skala.

Radikale Venstre vil derfor afsætte 60 mio. kr. til et forsknings- og demonstrationsprojekt, som kan modne DAC-teknologien og gøre den økonomisk attraktiv. Selvom der ikke er tale om projekter i meget

stor skala, er det vores ambition at de fra 2030 vil bidrage med 100.000 ton CO₂-reduktion årligt, hvilket svarer til at fjerne knap 40.000 fossilbiler fra vejene i Danmark.

Konkret vil Radikale Venstre prioritere 60 mio. kr. årligt til at:

- Støtte forskningsaktiviteter som fokuserer på udvikling af nye DAC-koncepter, som stadig er umodne (Danmarks Frie Forskningsfond og Innovationsfonden).
- Modne eksisterende DAC-koncepter gennem demonstrationsprojekter, som kan sikre negative emissioner på op til 100.000 ton CO₂ allerede inden 2030 (EUDP).
- Skabe det økonomiske grundlag for at løbe et dansk CO₂ forskningscenter i gang, så vi kan blive verdensførende på teknologier som DAC og skabe grundlag for fremtidens grønne arbejdspladser.

Klimabistand skal lægges oveni udviklingsbistanden (150 mio. kr.)

Klimaet kender ingen grænser. Derfor skal vores indsats for at nedbringe CO₂-udslippet i Danmark suppleres med en ny og additionel klimabistand. Med additionel mener vi udviklingsbistand oven i de eksisterende midler, der skal målrettes klimaindsatser i udviklingslande. Pengene skal gå til klimainitiativer i udviklingslande, som har færre muligheder for at løse klimakrisen, men hvor få penge kan nå langt. I mange tilfælde kan klimainitiativer også bidrage til folkesundheden for eksempel ved at fjerne luftforurening eller plante træer, der både optager CO₂ og giver arbejde til lokale. Ambitionen skal være, at vi over en årrække får hævet den additionelle klimabestand til 1 mia. kr. årligt.

Lavere emballageafgift på genanvendt plast (40 mio. kr.)

Danmark skal gå forrest for en mere grøn og bæredygtig omstilling. Herunder gennem øget cirkulær økonomi. Alligevel er vi blandt de lande i Europa, der producerer mest affald. Især plastik, der ikke genanvendes, udgør et stort problem i Danmark og globalt. Store mængder plastik flyder i naturen til skade for miljøet, og vi belaster klimaet unødvendigt ved at afbrænde store mængder plastik, som ellers kunne være blevet genanvendt.

I Danmark indsamler vi ca. 215.000 tons plastikemballage om året fra vores husstande, men genanvender kun 18 procent. 18 procent! Det kan og skal vi gøre bedre. Og potentialet er stort. Alene ved at producere og genanvende kvalitetsmateriale, der bruges til fødevareemballage, kan vi mere end halvere den samlede CO₂-udledning i produktionskæden.

Derfor vil Radikale Venstre:

- At afsætte en ramme på 40 mio. kr. til at differentiere emballageafgiften, så genanvendt plast får en lavere afgift.

Nordisk folkecenter for VE (2 mio. kr.)

Nordisk Folkecenter for Vedvarende Energi i Thy formidler viden om vedvarende energi både nationalt og internationalt og gennemfører udviklingsopgaver i samarbejde med civilsamfundsorganisationer, forsknings- og uddannelsescentre, virksomheder, fagfolk og regeringsmyndigheder. Vi vil afsætte 2 mio. kr. til støtte af centerets ikke-økonomiske aktiviteter, herunder formidlingsaktiviteter.

Forskning- og udviklingsprojekt vedr. bæredygtig dannelse hos højskolerne (2 mio. kr.)

Dannelse har traditionelt drejet sig om at lære at relatere til andre mennesker. At lære og vide det, der skal til for at blive en del af fællesskabet. Fremadrettet må dannelse også dreje sig om at kunne forbinde sig med alt andet levende end det menneskelige.

Derfor vil Radikale Venstre:

- Afsætte 2 mio. kr. til et udviklings- og forskningsarbejde om bæredygtig dannelse.

Højskolerne har med deres lange dannelsestradition de bedste forudsætninger for at stå i spidsen for et sådant arbejde. I perioden 2022-2025 skal højskolerne udvikle og formidle eksempler på, hvordan højskolerne i dag arbejder med bæredygtig dannelse, og hvordan arbejdet kan udvikles fremadrettet. Dels med henblik på at lægge nyt til skoleformens nuværende formål: Folkeoplysning, livsoplysning og demokratisk dannelse. Dels at stille viden om bæredygtig dannelse, herunder pædagogikken, til rådighed for hele uddannelsessektoren og folkeoplysningsområdet og i samarbejde med disse udvikle feltet, så det tilpasses den enkelte skoleform eller institution.

Center for Bæredygtige Hospitaler (10 mio. kr. i 4 år)

Vi ønsker at accelerere reduktionen af CO₂-udledningen fra danske hospitaler. Det er en kompleks opgave at omstille hospitaler til mere bæredygtig drift uden at gå på kompromis med hverken kvalitet, patientsikkerhed, hygiejne, effektivitet eller arbejdsmiljø. Alle landets hospitaler står over for den samme udfordring. Derfor skal vi investere i national koordinering og kapacitetsopbygning ift. bæredygtig omstilling.

Region Midtjylland har etableret Center for Bæredygtige Hospitaler, som samler og formidler viden om bæredygtig omstilling i sundhedsvæsenet og genererer ny viden gennem forskning, udviklingsprojekter og netværk. Med flere midler vil Center for Bæredygtige Hospitaler kunne arbejde med et nationalt sigte, og dermed styrke en landsdækkende indsats.

Derfor vil Radikale Venstre:

- Afsætte 10 mio. kr. om året i en 4-årig forsøgsperiode til at udvide arbejdet i Center for Bæredygtige hospitaler.

TÆNK FRIT

Kort efter sommerferien præsenterede Radiale Venstre et stort børne- og skoleudspil, "Tænk Frit". Med udspillet inviterede vi til et bredt partnerskab om et nyt børneløfte, som skal tage hånd om de to største problemer vedrørende børn og unge: at alt for mange børn og unge ikke trives, og alt for mange forlader skolen uden at kunne læse, skrive og regne på basalt niveau. I udspillet sætter vi skolen fri og investerer bl.a. massivt i en bedre skolegang, i styrket fritidspædagogik og dygtigere pædagoger og lærere. I vores finanslovsudspil lægger vi op til at tage de første skridt til at implementere "Tænk Frit", så vi kan indfri vores løfte til børnene, om at give den en tryk start på livet og sætte dem fri til at forme deres eget liv.

Udover forslagene fra "Tænk Frit" vil vi med vores finanslovsforslag også styrke ungdomsuddannelserne, navnlig med fokus på de mest udsatte unge, styrke integrationen og bekæmpe diskrimination. Vi vil have teknologiforståelse ind i folkeskolen, og vi vil styrke museerne og vores fælles kultur.

Gode børneliv

Tænk Frit – Tænk Børn (1 mia. kr. i 2022, stigende til 4 mia. kr. i 2030)

I august 2021 offentliggjorde Radikale Venstre "Tænk Frit – Tænk Børn", et udspil for det gode børneliv og den frie folkeskole. Udspillet indeholder fem konkrete initiativer, der skal sikre, at alle børn får den bedste start på livet og friheden til siden at forfølge egne mål:

Frihedsbrev til folkeskolen

Tænk hvis resultatet af en folkeskolereform var mere frihed til skolerne i stedet for mindre. Det ville være nyt. Og det ville være tiltrængt. For selv om vi har bundet folkeskolen ind i hundredevis af mål og centralt formulerede krav, er vi ikke kommet tættere på at løse de centrale problemer med børn, som ikke er med fagligt, og børn som ikke trives og ikke føler sig hjemme i skolen. Tværtimod oplever lærere og pædagoger hver dag, at centrale krav og mål stjæler tid og opmærksomhed fra, at man i skoledagen kan gøre det, der i den enkelte klasse og for det enkelte barn vil betyde mest og gøre den største forskel.

Derfor skal vi sætte skolen fri.

Det bærende princip skal være, at beslutningerne om undervisning og rammerne om skoledagen skal træffes så tæt på eleverne som muligt. Vi har taget første skridt mod den største afbureaukratisering i folkeskolens historie med afskaffelse af de gamle nationale test, kvalitetsrapporterne og elevplanerne. Vi vil i Radikale Venstre gerne gå hele vejen og også sætte skolerne fri fra de mange læringsmål, krav til skoledagens længde og de detaljerede timebindinger. I stedet vil vi indføre enkle trinmål og fagtimetal for indskoling, mellemtrin og udskoling og luge yderligere ud i test og karakterer.

Formålet med skolen vil vi ikke slække på. Tværtimod. Men historien har lært os, at vi ikke opnår det, vi ønsker med hundredvis af krav til form og proces. Det opnår vi bedre, når skolerne har frihed til at kunne handle med afsæt i det enkelte barn, når fagligheden er høj hos lærere og pædagoger, og når ressourcer er tilstrækkelige.

Lærergaranti

Den større frihed, som skolerne får, må ikke blive en anledning til at spare på skolen. Alle elever, lærere og forældre skal vide, at der er tilstrækkelige ressourcer til at levere en god undervisning, hvor det enkelte barn bliver set og løftet – og er en del af fællesskabet.

Derfor vil vi indføre en lærergaranti, som betyder, at vi ved lov forpligter alle kommuner til at afsætte ressourcer, der svarer til et minimum antal lærere per elever i kommunen. Hvordan kommunerne så vil fordele disse ressourcer til de enkelte skoler, bliver deres ansvar, mens det bør være op til den enkelte skole frit at disponere over de midler, den får tildelt.

Vi vil ikke fastsætte, om ressourcerne skal bruges på tolærer-timer, forberedelsestid eller andet. Den beslutning træffes bedst på den enkelte skole så tæt på børnene som muligt.

Lærergarantien skal give flere ressourcer, end der samlet er i folkeskolen i dag. Derfor vil vi investere én mia. kr. ekstra til en lærergaranti i tillæg til den lærermilliard, som blev aftalt med finanslovsaftalen for 2020. Tilsammen vil det muliggøre, at vi landet over vil få flere lærere pr. elev, end vi har i dag.

Et varigt løft i ressourcer, som ikke er bundet til bestemte opgaver, giver også bedre mulighed for at få de elever med, som har det svært både fagligt og socialt. Når det i dag går skævt med inklusionen, kunne det ofte være undgået, hvis blot ressourcerne havde været til stede. For rigtig mange af de børn, som har det svært, har det samtidig bedst, hvis de kan være med i fællesskabet – og det kan de, hvis der er ressourcer til at give dem den støtte, de har brug for.

Børneløft

Når vi gennem fem årtier ikke er blevet bedre til at løfte de børn, som har det sværest, og når vores børn trives dårligere og dårligere, så skylder vi at forsøge os med nye veje, nye samarbejder og nye løsninger. Der er brug for et skarpere fokus, mere innovation og en tydelig vilje til også at følge, om indsatserne fører til de ønskede resultater.

Derfor vil vi give et børneløft, så vi målrettet investerer i indsatser og løsninger, der kan sikre mange flere børn en god start på livet. Vores forslag om et børneløft er en ny social investeringsramme på 1 mia. kr. årligt, som et nyt værktøj til at levere resultater på de to centrale mål i 2030:

1. Lære- og læsemål: Alle børn skal kunne læse, skrive og regne, når de forlader folkeskolen
2. Trivselsmål: Andelen af børn, som mistrives, skal være støt faldene og have været det i en årrække.

Med et skarpt fokus på at levere resultater på disse to mål, kan vi indfri vores løfte til børnene om en tryk barndom, der sætter dem fri til at forme deres eget liv.

Det nationale partnerskab skal lave beslutte hvordan der bedst gives et børneløft og den konkrete udmøntning af investeringsrammen. Men vi foreslår nogle simple principper:

1. Resultatkontrakt: Alle kommuner kan give et børneløft og få andel i den sociale investeringsramme, men de skal forpligte sig på at nå konkrete resultater inden for nogle år, hvis de skal fortsætte med at få midler fra rammen. Til gengæld vil sparede midler over tid på fx sundhedsområdet give staten mulighed for overskudsdeling med kommunerne.
2. Pengene følger børnene: Derfor vil midlerne blive tildelt til kommunerne efter antallet af børn, der mangler basale færdigheder eller i betydeligt omfang mistrives.
3. Frit metodevalg for kommunerne: pengene kan bruges til tidlige indsatser for de små børn, til skolepsykologer, hurtig adgang til psykologhjælp, lejrskole eller mere tid i små hold eller hvad der måtte være den rigtige løsning i den enkelte kommune.

Bedre uddannelse til lærere og pædagoger

Vi kan alle sætte navn på den pædagog eller lærer, som betød noget særligt for os, da vi var børn. For det er der, i mødet mellem mennesker, at vi finder os selv og finder mening i skolen, børnehaven – og livet. Intet kan trumfe dét, at lærere og pædagoger møder vores børn med nærvær og høj faglighed. Uddannelserne til pædagog og lærer skal være af høj kvalitet. Vi har brug for, at flere søger ind på ud-

dannelserne og også gennemfører dem, og at de bliver godt rustet til at blive i faget og udvikle vores skoler og dagtilbud bagefter.

Vi vil investere mere i både pædagog- og læreruddannelsen for at løfte kvaliteten og give det, som de lærer- og pædagogstuderende efterspørger: flere undervisningstimer, bedre vejledning og flere værksteder til at øve praksis. Uddannelserne skal styrkes med afsæt i folkeskolens formålsparagraf og den danske pædagogiske tradition med stor vægt på den brede dannelse og et trygt børneliv præget af nysgerrighed, kritisk sans, fællesskab og sundt selvværd.

Læreruddannelsen vil vi løfte til kandidatniveau for dem, som ønsker det. Så det med en 4+1-model bliver muligt gennem et ekstra års uddannelse at blive løftet til et højere kvalifikationsniveau. Så vi kan få faglige fyrtårne, som kan være med til at udvikle skolen, og som kan specialisere sig i fagene eller inden for områder som fx inklusion og trivsel, nye teknologier i samfundet og klimabevidsthed. På den måde kan vi også fastholde nogle af de lærere, som i dag forlader skolen, når de videreuddanner sig. Den konkrete model skal udvikles i et samspil mellem professionshøjskoler, studerende, lærere og eksperter med indsigt i området.

Mere kvalitet og leg i børnenes frie tid

Børn skal mødes tidligt af nærvær og udvikle sig i trygge rammer, hvor der er voksne nok, et fællesskab at være en del af og samtidig plads til at udfolde sig frit og nysgerrigt. De tilbud til børnene, som ikke handler om at lære noget bestemt, er vigtige i deres egen ret. Fra vuggestue til børnehave og fritidstilbud. Også her vil vi investere og sikre os, at der er fagligt dygtigt personale.

Et vigtigt skridt er taget med beslutningen om at indføre minimumsnormeringer. Men vi vil videre endnu. For det har stor betydning, at vores børn mødes af voksne, som ved, hvordan børn udvikler sig og formår at understøtte det pædagogisk. Som har lært at skabe gode rammer og gribe børnenes nysgerrighed og give mere tid til leg. Derfor vil vi sætte et mål om, at 75 procent af de voksne i dagtilbud skal være pædagoger. Det kræver, at mange af dem, der i dag er medhjælpere, uddanner sig. Det vil vi bane vejen for med midler til efteruddannelse og lettere adgang til meritpædagoguddannelsen. Vi ønsker også, at alle dagplejere med tiden uddanner sig til pædagogiske assistenter, og vi vil derfor sætte konkrete mål sammen med kommunerne, professionshøjskolerne, FOA m.fl. og sætter penge af til det.

Over de seneste årtier er det gået ned ad bakke for børns tid og plads til leg, og vi tror på, at det har betydning for, at så mange børn og unge i dag har det svært. Når vi leger, er vi frie og udvikler vores fællesskab.

Legen og fritidspædagogikken er vigtig i sin egen ret og spiller en afgørende rolle for børn og unges udvikling og trivsel. Den tilbyder præstationsfrie rum, uden skærme, hvor de kan øve og udvikle sig på deres egne præmisser. Frie steder, hvor der er plads til skæve tanker, vild leg, eksperimenter og fejl.

Fritidsinstitutionerne er en væsentlig nøgle til at forebygge sociale problemer og skabe sammenhæng i hverdagen. De modvirker ensomhed og tilbyder børn og unge fællesskaber på tværs af alder.

Ovenpå de seneste års længere skoledage og stigende fokus på præstation, har vi mere end nogensinde brug for en stærk bro mellem skole og fritid. Og der er brug for at genrejse fritidspædagogikken som en vigtig arena for at sikre børns positive udvikling og trivsel.

Fritidspædagogikken skal derfor have et massiv ressourceløft efter en årrække med store besparelser. Mange steder er fritidstilbuddene blevet både dyrere og dårligere, fordi der er sparet på dem. Det er en helt forkert vej at gå i en tid, hvor flere og flere børn ikke trives, ikke bevæger sig nok og savner fællesskaber at være med i.

Det samlede udspil indebærer en årlig investering på 4 mia. kr. Vi lægger op til, at udspillet skal implementeres gradvist fra 2022 og har afsat en ramme på 1 mia. kr. hertil i 2022 stigende i de efterfølgende år, indtil udspillet er fuldt indfaset i 2030.

Støtte til børn af kontanthjælpsmodtagere (250 mio. kr.)

Med finansloven for 2020 var vi med til at indføre et midlertidigt børnebidrag på 550-700 kr. pr. barn til modtagere af kontanthjælp, uddannelseshjælp og hjemsendelsesydelse. Målet var at give mere end 14.000 familier og knap 28.000 børn mulighed for at deltage i f.eks. fritidsaktiviteter og børnefødselsdag ligesom deres jævnaldrende.

I forsommeren 2021 afleverede Ydelseskommisionen deres grundige og omfattende anbefalinger til et nyt kontanthjælpssystem. Ydelseskommisionen har også anbefalet et særligt tilskud til børnefamilier, men der er taget udgangspunkt i den samlede økonomi ekskl. bevillingen til det midlertidige børnetilskud.

Det er afgørende, at denne ekstra bevilling fortsætter, så vi kan fastholde det løft, vi gav nogle af de dårligst stillede børnefamilier i 2020 – uden at andre indenfor kontanthjælpssystemet skal stilles ringere.

Teknologiforståelse i folkeskolen (750 mio. kr. fra 2022-2032)

Fremtiden kalder på en helt ny faglighed hos de kommende generationer. Når teknologi er alle vegne, vil fremtidens analfabeter være dem, som ikke forstår teknologiens sprog. Teknologiforståelse er andet og mere end computerfærdigheder. Det handler ligeså meget om dannelse og kritisk tænkning. Vi har en forpligtelse til at lære børn og unge, hvordan man gennemskuer manipulation på sociale medier og at klæde dem på til at klare sig i et arbejdsliv, hvor digital teknologi og kunstig intelligens vil være en integreret del af de fleste job. Det handler om, at ruste børn og unge til den fremtid, der venter dem og styrke dem i at håndtere den digitale verden, som en stor del af deres hverdag allerede centrerer sig om.

Fremtiden kommer kun til at kræve mere af de næste generationers teknologiske kompetencer og forståelse. Alligevel er det de færreste børn og unge, der i dag får systematisk og dybdegående undervisning i, hvad teknologi kan og gør ved os og verdenen. Det giver ingen mening. Vi ønsker, at teknologiforståelse bliver en integreret del af alle andre fag i skolen og evt. også et selvstændigt fag. Det skal træne børn og unge i at forholde sig kreativt og kritisk til, hvad teknologien kan, og hvordan den påvirker samfund og menneskers liv på godt og ondt.

Vi afsætter i alt 750 mio. kr. fordelt over de næste 10 år til gradvist at indføre teknologiforståelse for alle børn i 1.-9. klasse. Midlerne skal bruges til at opbygge de nødvendige kompetencer gennem fem konkrete initiativer: 1) etablere et nationalt videnscenter, der skal udvikle det faglige fundament. 2) indføre teknologiforståelse på læreruddannelsen 3) efteruddanne undervisere på læreruddannelsen samt lærere i folkeskolen, 4) indføre teknologiforståelse i folkeskolen og 5) sikre ledelsesmæssig forankring og løbende evaluering.

Skrammellegepladser over hele landet (25 mio. kroner årligt)

Danmark har givet verden skrammellegepladser, men efterhånden er der ikke ret mange tilbage. Og slet ikke med den frihed og vildskab, pladserne blev skabt med. Radikale Venstre går til årets finanslovsforhandlinger med et krav om en national strategi for skrammellegepladser.

Der skal være skrammellegepladser i alle kommuner i Danmark. Der er meget i børns liv i dag, som er for pænt, pakket ind, stillesiddende. Børn har brug for at bygge – og ødelægge! De har brug for at gøre halvfarlige ting, så de kan mærke, hvem de er.

Skrammellegepladser udvikler børns selvstændighed og selvværd. 'Farlig leg' styrker børn, og det kan faktisk opleves ret farligt at save, banke og gå på noget, du selv har bygget. Pladserne skal give børn og unge chancen for at mærke deres krop, blive rodfæstede, glade og modige – og dermed tage presset af præstationskulturen. Her er et frirum til at være.

Desuden giver skrammellegepladser børn evner til at bygge, reparere og genbruge ting, som er en vigtig kompetence i den grønne omstilling.

Radikale Venstre vil til en start afsætte 25 mio. kroner årligt fra 2022 og frem til skrammellegepladser. Vi vil have en national strategi for at få skrammellegepladser i hele landet. Pengene skal bruges til at rådgive kommuner og etablere skrammellegepladser. Skrammellegepladserne skal være et samarbejde med kommuner og virksomheder, hvor lokale virksomheder kan levere (genbrugs)materialer, og kommunens pædagoger kan hjælpe til og også have et særligt blik for de børn, der har brug for en ekstra hånd. Legepladserne skal være åbne for daginstitutioner og skoler og også give forældre en mulighed for at komme og lege sammen med deres børn.

Fremtidssikring af Dansk Skoleskak (10 mio. kr.)

20 pct. af en ungdomsårgang får ikke en kompetencegivende uddannelse og dermed færre muligheder for frit at kunne vælge det liv, der giver mening for dem. Udfordringerne har rødder ned i folkeskolen, hvor alt for mange børn forlader folkeskolen uden at kunne det basale, og alt for mange børn og unge mistrives. Dansk Skoleskak leverer et vigtigt bidrag til at få flere til at lykkes i skolen. Med afsæt i skoleskak som en spilbaseret læringsmetode hjælper de børn og unge med at udvikle de kompetencer, der er afgørende for at kunne lære. Metoderne benyttes i dag af 600 folkeskoler og 60.000 elever deltager. Dansk Skoleskak finansieres i dag af kommunale og nationale puljer, samt midler fra tidligere finanslove, der udløber i år. Foruden massive investeringer i folkeskolen, lærer- og pædagoguddannelsen vil vi derfor i Radikale Venstre afsætte 10 mio. kr. årligt til at fremtidssikre Dansk Skoleskak, så deres aktiviteter og redskaber kan fortsættes i skolen.

Flere unge skal med

Løft af FGU (100 mio. kr.)

Den forberedende grunduddannelse slog dørene op i 2019 og er i sig selv en nyskabende og ambitiøs politisk reform, der skal og kan være med til at løfte flere unge ind i uddannelse og senere på arbejdsmarkedet. Men reformen har fra begyndelsen været underfinansieret. Sidste år lykkedes det at få afsat samlet set 120 mio. kr. i perioden 2021-2022 til en række forskellige tiltag på uddannelsen, som blandt andet har givet mulighed for, at skolerne kan give eleverne specialpædagogisk støtte. Der er dog stadig behov for at løfte uddannelsen med flere midler. Blandt andet peger en gennemgang af bygningssområdet på FGU foretaget af Deloitte for Undervisningsministeriet på, at to tredjedele af skolerne har problemer med at finansiere de nødvendige investeringer i bygningerne – fx i værksteder, som skal understøtte den praksisfaglige læring på uddannelsen og i fælles sociale rum på uddannelserne, mens andre skoler slet og ret mangler egnede lokaler til undervisningsbrug. Nogle af bygningerne er endda i så dårlig stand, at de er uegnede til undervisningsbrug på grund af brandfare, dårlig ventilation m.v. Det er helt uholdbart, at så vigtig en uddannelse er givet så dårlige muligheder for at komme godt fra start.

Radikale Venstre ønsker at afsætte 100 mio. kroner som et ekstraordinært tilskud til at løfte kvaliteten af bygningerne på FGU.

Løft af hf-enkeltfag, AVU, FVU og OBU (40 mio. kr.)

Det parallelle uddannelsesspor på VUC er af stor og afgørende betydning for mennesker, som har brug for et fagligt løft for at få en stærkere arbejdsmarkedstilknytning. I en tid med markant mangel på

arbejdskraft er det særligt afgørende at få så mange som muligt opkvalificeret og inkluderet. Uddannelserne har været omfattet af omprioriteringsbidraget frem til 2019 og man har dermed sparet på kvaliteten af uddannelse til nogle af de mennesker, der har allermest brug for det. Det ønsker vi et opgør med. Sidste år lykkedes det at få geninvesteret i ungdomsuddannelserne, men Hf-enkeltfag blev ikke inkluderet. Hf-enkeltfag spiller en afgørende rolle i at løfte en samfundsgruppe, der ellers muligvis ikke ville have fået en uddannelse. Derfor skal vi sikre, at de får flere midler, så de kan lave de nødvendige indsatser, der kan mindske frafald og give mere tid til den enkeltes elev læring og udvikling.

Konkret vil Radikale Venstre afsætte 18 mio. kr. årligt til løft af taxameteret på hf-enkeltfag (svarende til omprioriteringsbidraget for 2019) og 22 mio. kr. årligt til almen voksenuddannelse (avu), forberedende voksenundervisning (fvu) og ordblindeundervisning for voksne (OBU), svarende til omprioriteringsbidraget for 2019.

Skoleskibet Georg Stage (8 mio. kr.)

De seneste tre år har skoleskibet Georg Stage fået en ekstraordinær bevilling, der sikrer, at skibet kan sejle to togter om året. Dermed har en af landets mest moderne og mest effektive uddannelser fået lov til at uddanne 126 unge mennesker til Det Blå Danmark, hvor der er svært brug for dem.

Den ekstraordinære bevilling udløber imidlertid i 2021 og Radikale Venstre ønsker derfor at sikre en permanent forhøjet bevilling til Georg Stage, som sikrer, at der kan sejles to togter om året.

Georg Stage er verdens ældste sejlende civilesøfartsskole og forbilledet for alle de sejlende maritime skoler, som igennem årene er blev lavet rundt omkring i verden. I dag er det en af kun to skoler på globalt plan, som giver unge en kompetencegivende maritim uddannelse om bord på et sejlskib. Uddannelsen er SU-berettiget og under tilsyn af Ministeriet for Uddannelse og Forskning.

Over halvdelen af de elever, som bliver optaget på Georg Stage, har ikke en ungdomsuddannelse i forvejen. De bliver først optaget, når de er omkring 18 år gamle, så er det er i et vist omfang tale om elever, som er truede af at falde uden for både uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet som helhed. Uddannelsen har en exceptionel evne til at løfte eleverne og ledigheden blandt forhenværende elever på uddannelsen er meget lav.

De gode resultater skyldes i høj grad, at skibet tilbyder noget grundlæggende anderledes end resten af uddannelsessystemet, hvor kernen i Georg Stages pædagogik er skibet som en levende og reel organisme.

Ungdomsuddannelsernes grundtilskud skal følge pris- og lønniveauet (9 mio. kr.)

Grundtilskud til erhvervsskoler, gymnasier og VUC er ikke blevet pris- og lønreguleret i en årrække. Det er tale om en de facto besparelse, som går ud over kvaliteten på uddannelserne. Det gælder især på de små institutioner i udkanten, hvor grundtilskud udgør en større andel af det samlede tilskud. Det er en trussel mod det brede geografiske uddannelsesudbud i Danmark, som vi ikke vil acceptere. Derfor vil Radikale Venstre pris- og lønregulere grundtilskuddet til erhvervsskoler, gymnasier og VUC på lige fod med grundtilskuddet på øvrige uddannelsesområder.

Med de seneste to års finanslovsaftaler har vi fået geninvesteret i ungdomsuddannelserne, men for at undgå en fortsat – mindre, men betydningsfuld – de facto besparelse, bør vi regulere satsen for grundtilskuddet i 2022.

Treårig HF til udsatte unge (13 mio. kr.)

Der er et stigende behov for at hjælpe unge med psykiske sårbarheder og diagnoser med at kunne gennemføre en gymnasial uddannelse. Det er især unge, som er normalt begavede, men hvor psykiske

helbredsproblemer forhindrer dem i at kunne gennemføre en gymnasial uddannelse på normale vilkår. Flere skoler har derfor på eget initiativ valgt at tilbyde psykisk sårbare unge en hf-uddannelse over tre år, hvilket giver tid og ro til at gennemføre uddannelsen. Skolerne modtager dog kun to års ordinært tilskud for eleverne og finansierer selv det ekstra år af uddannelsen, hvorfor det nuværende antal tilbud langt fra dækker behovet.

Radikale Venstre ønsker derfor at afsætte midler til et forsøg med 10 klasser/udbud af treårig hf med plads til 20 visiterede elever i hver klasse. Der afsættes 40 mio over tre år, svarende til 13 mio. årligt (v. 20 elever i hver klasse og en taxametertakst på ca. 62.000 pr elev).

Ligeværd. Lige muligheder

Nedsættelse af gebyr for ansøgning om opholdstilladelse (44 mio. kr.)

Når der søges om en opholds- og arbejdstilladelse betales samtidig et gebyr, som finansierer sagsbehandlingen. I takt med at reglernes kompleksitet er øget og kravene udvidet, er gebyrerne steget, så man nu eksempelvis skal betale 9.460 kr. for at indgive en ansøgning om familiesammenføring og 3.800 kr. for at søge om dansk statsborgerskab. Vi ønsker at gøre det lettere at opnå opholdstilladelse, og et højt gebyr må ikke være en hindring, som tilfældet er i dag. Vi foreslår derfor, at gebyrerne på indfødsret samt på alle sagstyper på Udlændingestyrelsens område halveres. Gebyrerne på SIRI's område (erhverv- og studieområdet) foreslås ikke ændret.

Pulje til bekæmpelse af social kontrol (30 mio. kr. i 2022)

For mange danskere med minoritetsbaggrund, oplever negativ social kontrol og bliver begrænset i friheden til selv at vælge job, uddannelse, venner og kæreste. Vi skal ikke acceptere, at nogen, hverken kvinder eller mænd, udsættes for social kontrol og vold uden mulighed for tilstrækkelig støtte til at bryde med de undertrykkende miljøer. Derfor afsætter vi en pulje på 30 mio. kr. til indsatser, der arbejder for at forebygge og bekæmpe social kontrol. Midlerne kan fx søges af de stærke kræfter, der allerede findes i de etniske miljøer, som arbejder stædigt for at forebygge parallelsamfund, radikalisering og negativ social kontrol og styrke ligestilling og medborgerskab.

Retssikkerhedskommission på det specialiserede socialområde (10 mio. kr.)

For mange mennesker er det forbundet med frustration, når man har en handicapsag i den kommunale forvaltning. Vi har set særlige slemme eksempler på, at børn, unge og voksne med handicap ikke får den nødvendige støtte fra starten. Disse eksempler kalder på, at der rettes en særlig opmærksomhed på retssikkerheden på det specialiserede socialområde.

Radikale Venstre foreslår, at der nedsættes en kommission, som kan kortlægge relevante problemstillinger på det specialiserede socialområde og komme med konkrete anbefalinger til, hvorledes borgernes retssikkerhed styrkes i mødet med det offentlige. Anbefalingerne bør omhandle både organisering og økonomi på området, samt konkrete forslag til lovændringer/ændret regulering af området.

Kommissionen skal i sin sammensætning afspejle de relevante aktører og videnspersoner på området (fx VIVE/forskere, KL, Regionerne, DH) og skal agere uafhængigt med forankring i Folketinget. Vi afsætter 10 mio. kr. til kommissionens arbejde.

Styrket bevilling til Ligeværds socialfaglige rådgivning (1 mio. kr)

Ligeværd er kendt som værende et landsdækkende almennyttigt foreningsfællesskab, som arbejder for at forbedre og skabe ligeværdige livsvilkår for børn, unge og voksne med særlige behov. Ligeværd har tidligere opnået bevilling, og det vil vi i Radikale Venstre fortsat bakke op om.

Ligeværds rådgivningstjeneste har desværre oplevet vækst i antallet af henvendelser. Dels skyldes dette, at et stigende antal elever har det svært i folkeskolen, og dels at Ligeværd i dag spiller en langt større rolle ifm. både STU og inklusion i folkeskolen. Rådgivningen skaber overblik og ro i forældrenes møde med myndighedsfunktionerne, og flere forældre beretter om, at det har været afgørende for familiens sammenhængskraft, at de har fået en god og sober vejledning ift. deres muligheder, forpligtelser og rettigheder.

Ovennævnte udvikling stiller endnu større og nye krav til Ligeværds rådgivningsfunktion. Der er derfor behov for, at bevillingen øges med 1 mio. kr. om året, således at Ligeværd har mulighed for at opgradere deres rådgivning med ny viden, og supplere med en ny social faglig konsulent, så der fortsat kan sikres kvalificeret og ordentlig rådgivning til forældre til børn og unge med særlige behov.

Støtte til udsatte drenge, Mind Your Own Business (8,3 mio. kr.)

Mind Your Own Business (MYOB) er et initiativ, som gør dét, der er brug for, for at få alle unge fra udsatte boligområder i uddannelse og job; viser unge mænd i de udsatte boligområder en anden vej end bander og håbløshed. Med iværksætterier som omdrejningspunkt arbejder MYOB på at styrke drenge i udsatte boligområder og give dem troen på sig selv. Det har de gjort i en årrække med stor succes, men de står snart uden finansiering. Derfor vil vi bevilge 8,3 mio. kr. årligt til at sikre, at MYOB fremover kan fortsætte det vigtige arbejde.

Danmarks Videnscenter for Integration (4 mio. kr.)

Danmarks Videnscenter for Integration arbejder for en bedre integration gennem mere viden, bredere samarbejde og flere konkrete løsninger. Dybdegående analyser og viden er en vigtig forudsætning for at kunne løse de udfordringer, der fortsat er blandt indvandrere og efterkommere på beskæftigelsesområdet, sundhedsområdet, kriminalitet mm.

Danmarks Videnscenter for Integration er lykkedes med at skabe grundlaget for en stærkere vidensbaseret dialog mellem eksperter og beslutningstagere på integrationsområdet. Det vigtige fremskridt i integrationsdebatten ønsker Radikale Venstre at styrke. Danmarks Videnscenter for Integration lukker ved udgangen af 2021 med mindre de kan få en finansiering. Derfor vil vi afsætte 4 mio. kr. årligt til at fremtidssikre deres arbejde.

Opgør med det kønsopdelte uddannelsesvalg og arbejdsmarked (10 mio. kr.)

I Danmark har vi et af verdens mest kønsopdelte arbejdsmarkeder. Det begynder allerede med uddannelsesvalget. År efter år går vi glip af talent og kommer til at mangle arbejdskraft, fordi kønsstereotyper afholder os fra at træffe utraditionelle uddannelsesvalg og udnytte vores fulde potentiale. Det handler ikke om, at unge ikke længere frit skal kunne vælge deres uddannelse, men om at sikre at valget reelt bliver frit og ikke styres af forestillinger om "mande- og kvindefag". Køn bør ikke være en begrænsning for at vælge de veje i livet, man selv finder meningsfulde.

Udfordringerne er velkendte og velbelyste, derfor vil vi i Radikale Venstre afsætte 10 mio. kr. til at nedsætte en hurtigt arbejdende ekspertgruppe, der skal se - ikke bare på uddannelsesvalget - men også på studiemiljø, trivsel, fastholdelse og gennemførelse af de videregående uddannelser. Indenfor senest 1 år skal ekspertgruppen komme med konkrete anbefalinger til, hvordan vi kan komme i gang med at gøre op med det kønsopdelte uddannelsesvalg og arbejdsmarked.

Styrket LGBT+ Danmark (4,5 mio. kr.)

I Danmark er ligestilling en værdi, vi ofte bryster os af. Vi var det første land i verden til at give homoseksuelle par ret til registeret partnerskab og et af de første til at gøre det tydeligt, at transpersoner ikke er psykisk syge. Efter års pres er det nu også lykkedes at få regeringen med på at sikre regnbuefamilier bedre ret til barsel. Men der er stadig lang vej endnu. For når op mod hver femte transperson

er i stor risiko for depression eller stress, når der er fire gange så mange selvmordsforsøg blandt LGBT+ personer sammenlignet med den øvrige danske befolkning, når LGBT+ personer oftere er ensomme og sjældent føler, at de på arbejdspladsen kan være åbne om deres seksualitet, så er vi ikke det lysende foregangsland, vi gerne vil være.

Med sidste års finanslov lykkedes det at sikre LGBT+ Danmarks driftsbevilling et år længere. Vi mener dog, at der er brug for ro og sikkerhed omkring organisationens arbejde, der har stor betydning for at bekæmpe ulighed og mistro blandt denne befolkningsgruppe på områder, der kræver andet og mere end lovgivning. Derfor vil vi afsætte yderligere 4,5 mio. kr. årligt, så driftsbevillingen til LGBT+ Danmark styrkes og permanentgøres. LGBT+ Danmarks samlede årlige bevilling vil med dette løft udgøre i alt 6 mio. kr. om året. Midlerne skal understøtte det arbejde, som LGBT+ Danmark igangsatte efter sidste års finanslov, herunder især at udbrede deres tilbud til flere områder i landet. Det er helt afgørende for, at vi lykkes med at skabe større trivsel og bedre muligheder for alle LGBT+ personer – uanset hvor i landet de bor.

Trygge fællesskaber for LGBT+ flygtninge - LGBT Asylum (0,5 mio. kr.)

Danmark er et af de mest trygge og inkluderende lande i verden for LGBT+ personer, men som LGBT+ flygtning er man desværre ikke altid tryk, og det kan være svært at komme ind i et fællesskab. Ofte er man flygtet alene, og mange lever stadig 'i skabet' og kan ikke bruge de religiøse eller nationale fællesskaber, som mange andre flygtninge er en del af. Som konsekvens har LGBT+ flygtninge store sociale udfordringer. De lever ofte isoleret og er i risiko for arbejdsløshed, misbrug og andre sociale problematikker. De mangler sociale netværk, med nogen som anerkender og accepterer dem. Det netværk får de hos LGBT Asylum, som hvert år giver cirka 100 LGBT+ flygtninge et trygt fællesskab gennem frivillige kontaktpersoner, tematiske medlemsmøder og årlige weekendture.

For at sikre, at gruppen af flygtninge med LGBT+-baggrund fortsat oplever at blive en del af et trygt fællesskab, ønsker Radikale Venstre at give en grundbevilling på 0,5 mio. kr. årligt.

Bevillingen skal bruges til at finansiere ressourcer til en frivilligleder samt aktivitetsudgifter i forbindelse med:

- Organisering af LGBT Asylums psykosociale netværk med fælles må- nedlige aktiviteter for målgruppen
- Koordinering og uddannelse af frivillige, kontakt til nye medlemmer samt oplysning om målgruppen til Røde Kors og andre aktører
- Administration og intern kommunikation.

National handleplan mod diskrimination (2 mio. kr.)

Ingen borgere i Danmark bør udsættes for diskrimination på baggrund af deres etnicitet, hudfarve, religion eller seksualitet. Hverken på arbejdsmarkedet, i uddannelsessystemet eller andre steder. Der er brug for en handlingsplan med konkrete anbefalinger til, hvordan politikere og øvrige samfundsaktører bedst muligt kan bidrage til et Danmark uden etnisk diskrimination. Det skal ske ved at afsætte midler til en uvildig ekspertgruppe, som kan give Folketinget de nødvendige data og anbefalinger, der skal føre til en handlingsplan mod diskrimination. Der afsættes i alt 2 mio. kr. i 2022, herunder til analyse og nedsættelse af en uvildig ekspertgruppe.

Statsborgerskab til unge født i Danmark (den røde løber) (provenuneutralt)

Hvis du er dansk, skal du selvfølgelig også anerkendes som dansk. Men sådan er det desværre ikke for alle danske unge i dag. Derfor ønsker vi, at unge, som er født og vokset op i Danmark, som passer deres skole og ikke begår kriminalitet, fremover får et dansk pas, når de består folkeskolens afgangseksamen, eller når de fylder 18 år. Vi ønsker at belønne dem, der kan og vil Danmark – og vise dem, at de er velkomne i fællesskabet. En sådan ordning blev indført under den tidligere SR-regering i 2014, og den bør genindføres nu.

Uddannelse skal tælle med ved permanent ophold (provenuneutralt)

Danmark har brug for kvalificeret arbejdskraft, og behovet stiger kun i årene fremover. Alle, som er i gang med at skabe sig et liv og en fremtid i Danmark, skal tilskyndes til at uddanne sig. Det gælder også udlændinge, som over en årrække knytter sig til Danmark i en sådan grad, at de ønsker at opnå permanent opholdstilladelse. Desværre er reglerne sådan i dag, at uddannelse ikke lønner sig for denne gruppe, da uddannelse ikke indgår i beskæftigelseskravet. De er derfor mere tilskyndet til at tage ufaglært arbejde end til at opkvalificere sig. Det bør der rettes op på. Derfor vil vi igen sidestille uddannelse med beskæftigelse, så fuldtidsstudier kan indgå i vurderingen af, om såvel de grundlæggende som de supplerende krav i forbindelse med en ansøgning om permanent opholdstilladelse er opfyldt.

Lettere adgang til familiesammenføring (provenuneutralt)

Vi ønsker at gøre det lettere for danskere at opnå familiesammenføring med en udenlandsk ægtefælle. Det giver ikke mening, at vi i dag har regler, som forhindrer danskere i at bo i deres eget land med den, de elsker. Hvorfor ikke tænke nyt og indrette reglerne, så de fremmer integrationen i stedet for at lægge snubletråde ud for de internationale par. Vi foreslår en ny tilgang til familiesammenføring, hvor vi stadig stiller krav, men hvor kravene understøtter, at den udenlandske ægtefælle får en god start i Danmark. Konkret foreslår vi blandt andet, at det eksisterende integrationskrav, som parret skal opfylde ved en førstegangsansøgning om familiesammenføring, afskaffes og i stedet erstattes af integrationsrelevante krav ved ansøgning om forlængelse, ligesom vi ønsker en afskaffelse af bankgarantien og en modernisering af selvforsørgelseskravet.

Demokrati og kultur, der blomstrer

Kulturens analyseinstitut (10 mio. kr.)

Kulturlivet har i mange år diskuteret, hvordan man kan skabe rammerne for en mere tydelig og kvalificeret debat om kunsten og kulturens betydning for samfundet. En tilbagevendende idé har været at etablere et Kulturens Analyseinstitut efter forbillede fra Idrættens Analyseinstitut.

Diskussionen om en pendant på kulturområdet er blusset op igen under corona-krisen, der har blotlagt en akut mangel på opdateret, konsolideret og samlet viden, fakta og data om hele kulturbranchen. Det gælder både viden om de enkelte branchers organisations- og forretningsmodeller, om arbejdsforholdene for landets kunstnere og kulturarbejderne, om danskernes kulturvaner, om effekten af forskellige kulturpolitiske indsatser og – ikke mindst – om kunsten og kulturens betydning for den enkelte, samfundsudviklingen og samfundsøkonomien.

Meget viden eksisterer allerede i dag, da brancheorganisationerne har et godt overblik over deres respektive områder og løbende får lavet undersøgelser og analyser, der belyser nye spørgsmål. Men meget viden bliver inden for den enkelte branche, selvom den kunne være nyttig at krydse med viden fra andre brancher og gøre anvendelig for de politiske beslutningstagere.

Et Kulturens Analyseinstitut vil således både have til formål at skabe overblik over eksisterende viden, tilvejebringe ny viden samt formidle viden på tværs af branchen og til politiske beslutningstagere med henblik på at kvalificere debatten og beslutningerne på området.

Radikale Venstre foreslår:

- At der afsættes 10 mio. kr. årligt i 2022-2025 til etablering og drift af Kulturens Analyseinstitut.

Applaus – øget fokus på publikumsudvikling i de danske kunst- og kulturinstitutioner (5 mio. kr.)

Applaus er et nationalt publikumsudviklingsprojekt, som blev startet, da Marianne Jelled var kulturminister, og som siden 2018 har haft til formål at hjælpe den danske scenekunstbranche med at nå ud til et større, bredere og mere mangfoldigt publikum i hele landet og med fokus på lokale indsatser. Applaus, der indtil nu har været finansieret af en treårig bevilling fra Kulturministeriet, kan udvikles til at omfatte større dele af det publikumsrettede kulturliv og dermed skabe en fælles indsats for at arbejde med publikumsudvikling og publikumsdata.

Applaus er omdannet til en selvejende institution, som både kan fortsætte sit nuværende virke for scenekunstbranchen og udvikles til en organisation, der omfatter og arbejder med hele det publikumsrettede kulturliv – på tværs af genrer.

Der er investeret offentlige midler i projektet, og der er tætte bånd til kulturlivets organisationer, institutioner og foreninger.

Radikale Venstre foreslår:

- At der afsættes 5 mio. kr. årligt i 2022-2025 til Applaus, så projektet kan videreføres og udvides med større dele af det publikumsrettede kulturliv.

CPH STAGE – udvidelse med kurateret program (5 mio. kr.)

I 2013 gik fire teatre sammen og stiftede teaterfestivalen, CPH STAGE. CPH STAGE er en åben teaterfestival, hvor teatre fra hele landet og udlandet kommer og præsenterer deres forestillinger over festivalens 10 dage. Festivalen har udviklet sig til et samlingspunkt for dansk teater og præsenterer i dag et mangfoldigt program på mere end 100 forestillinger foruden diverse events, readings, debatter, seminarer og meget mere.

Men der er et bredt ønske i teatermiljøet om at udvide det store, brede festivalprogram med et kurateret program, der præsenterer de vigtigste og mest bemærkelsesværdige forestillinger fra hele landet. Det vil løfte hele scenekunstmrådet, fordi det vil skabe noget at stræbe efter. Men det vil også samle og synliggøre kvaliteten og spændvidden i dansk scenekunst. Både Sverige, Norge, Finland, Holland, Tyskland, Frankrig og Storbritannien har store kuraterede festivaler, der samler og synliggør den nationale scenekunst.

Men det er dyrt for teatrene at flytte deres forestillinger. Mange af de store scener i Vestdanmark har derfor fravalgt at deltage i festivalen. Det betyder, at vi er gået glip af noget af guldet – og at de vestdanske teatre er gået glip af muligheden for vise deres teatre frem for festivalens danske og udenlandske publikum. Med kurateringen skal derfor også følge støtte til at lave turnéversioner af forestillingerne, samt hjælp til at bringe forestillingerne videre rundt i landet i form af samarbejder med andre teatre, festivaler eller regionale spillesteder. For eksempel kunne en udvalgt forestilling spille i Aalborg, Århus og Odense, inden den rammer festivalen i København.

Den kuraterede linje har således både til formål at synliggøre og samle den bedste scenekunst – og bringe den rundt i hele landet.

Radikale Venstre foreslår:

- Der afsættes 5 mio. kr. årligt fra 2022-2025 til at kuratere forestillinger og give tilskud til at flytte forestillingerne til CPH STAGE og rundt i hele landet.

Værkstedsoophold for billedkunstnere og kunsthåndværkere (7 mio. kr.)

Der har igennem en årrække været debat om danske billedkunstnere og kunsthåndværkeres håndværksmæssige færdigheder samt indtjeningsmuligheder.

Gennem de sidste årtier er store dele af produktionen flyttet ud af Danmark, og det betyder, at danske kunstnere ikke længere har de samme muligheder for at komme i praktik på større produktionsfaciliteter, få fingrene i materien og få viden og knowhow fra de faglige medarbejdere i faget. Samtidig har de kunstneriske uddannelser skåret på faciliteterne og i antallet af værkstedstimer, hvor de studerende arbejder med hænderne.

Danske billedkunstnere og kunsthåndværkere står derfor i dag i en situation, hvor de mangler både faciliteter og tid til at opøve konkrete teknikker og metoder. Det gælder uanset om man er billedkunstner, der laver litografier, eller om man er keramikker eller stenhugger. Det påvirker også indtjeningsmulighederne, da det er svært at takke ja til opgaver, hvis man hverken har de nødvendige færdigheder eller faciliteter til at realisere opgaverne. Meget udstyr er simpelthen for dyrt at investere i som kunstner.

Derfor ansøger flere og flere kunstnere om et arbejdsophold på Statens Værksteder for Kunst. Gennem arbejdsopholdet får de adgang til konkrete faciliteter og mulighed for at udvikle metoder og teknikker. Opholdet kan være forudsætningen for at takke ja til en konkret opgave, men det er også en mere langsigtet investering i den enkeltes faglige kompetence, konkurrenceevne og netværk.

Desværre kan kapaciteten ikke følge med behovet for arbejdsophold. Flere og flere bliver afvist, og for nogen er det heller ikke foreneligt med et familieliv at tage et længerevarende arbejdsophold i København. Dertil kommer, at der er nogle metoder og teknikker, som kræver plads, og som kan indebære nabogener i tætbebyggede områder i form af støj, larm, røg og lugt.

Der er derfor både brug for, at vi giver flere mulighed for at tage et arbejdsophold, og at det bliver muligt at tage det andre steder end København. Der eksisterer allerede i dag fem artist-in-residence-steder uden for København: AIR MALT i Ebeltoft, Guldagergaard, Hollufgård, Hald Hovedgård og Grafisk Værksted Næstved. Guldagergaard har fx de største faglige faciliteter inden for keramik i hele Nordeuropa.

Statens Værksteder samarbejder allerede med AIR MALT i Ebeltoft om seks årlige arbejdsophold, og ved at lave en tilsvarende ordning med de fire øvrige Artist-in-residence-steder i provinsen, vil man kunne give yderligere 42 kunstnere mulighed for et arbejdsophold.

Radikale Venstre foreslår:

- At der afsættes 7 mio. kr. årligt fra 2022-2025 til at tilbyde 42 arbejdsophold på henholdsvis Guldagergaard (24), Hollufgård (6), Hald Hovedgård (6) og Grafisk Værksted Næstved (6). Tallene afspejler stedernes kapacitet.

Undersøgelse af det atypiske arbejdsmarked (2 mio. kr. i engangsbevilling)

Corona-krisen har endnu engang sat fokus på danske kunstneres usikre økonomiske situation – og ikke mindst deres problemer med at passe ned i gængse kasser og systemer. Mange kunstnerøkonomier er således præget af atypiske ansættelser, bijobs og en kludetæppeøkonomi af forskellige indtægtskilder og indtægtstyper.

Mens den gennemsnitlige dansker har en indkomst på 326.000 kr., så tjener danske billedkunstnere i gennemsnit kun 242.000 kr. og danske forfattere i gennemsnit kun 267.000 kr. Samtidig gælder det for begge kunstnergrupper, at den største del af deres indtægt kommer fra almindeligt lønarbejde, der ikke relaterer sig til deres kunstneriske virke og fag.

Kulturlivet har i en årrække kæmpet for at forbedre arbejdsvilkårene for atypiske ansatte i teater, film- og mediebranchen, såsom freelancere og andre. Dagpengeregler, pensionsregler, barselsregler – ingen af de gængse regler, som ”normale” lønmodtagere er omfattet af, er gearret til kunsterne.

Radikale Venstre foreslår:

- At der afsættes 2 mio. kr. til at nedsætte et udvalg, som får til opgave at undersøge det atypiske arbejdsmarked og samspil med regler og ordninger. Evt. med særligt fokus på freelancere i den kunstneriske branche, da de ikke lader til at være dækket ind af regeringens initiativ.

Midler til museumsreform (30 mio. kr.)

Debatten om en museumsreform har efterhånden varet i et årti. Den nuværende museumslov er fra 2001, men blev revideret i 2013 på baggrund af en udredning om Fremtidens museumslandskab. Siden har debatten dog bølget frem og tilbage, og museumsloven kritiseres fortsat for at være forældet. Kritikken går både på, at museumsloven ikke afspejler museernes eksisterende rolle og arbejdsgrundlag, men også at tilskudsfordelingen er uigennemsigtig og uretfærdig.

Flere kulturministre har taget sagen op, men ingen er kommet i mål. Efter snart ti års debat og usikkerhed fortjener museerne afklaring. Men de fortjener frem for alt en moderne museumslov, der afspejler deres rolle i et moderne samfund, og som fordeler museumskronerne på en gennemsigtig og retfærdig måde, der tager højde for museernes forskellige profiler, opgaver og forankring. Reformen skal også åbne for, at nye museer kan blive optaget som statsanerkendte museer.

For diskussionen om en ny museumsreform og tilskudsfordeling skal tage sit udgangspunkt i en fornyet diskussion af museernes opgaver i forhold til samling, formidling, forankring og forskning – men også en diskussion af, om det giver mening at stille de samme opgaver til alle. Er tiden kommet til en mere differentieret museumslov?

Det spørgsmål ønsker vi, at museumsverdenen selv forholder sig til med inspiration fra udlandet. Vi foreslår derfor, at der nedsættes en ekspertgruppe bestående af museumsfolk fra Danmark og udlandet, der skal udarbejde et konkret forslag til en museumsreform og et nyt tilskudssystem.

Radikale Venstre foreslår:

- Der afsættes 30 mio. kr. om året til at nedsætte et ekspertudvalg og realisere en museumsreform, der åbner for nye statsanerkendte museer og skaber en mere gennemsigtig fordeling af museumsmidlerne.

Etablering af et Oplysningsmuseum i Hørsholm Kommune (10 mio. kr. i engangsbevilling)

Hørsholm Kommune, her især Hirschholm Slot, er unik ved at være epicenter og katalysator for oplysningstiden i Danmark. Museum Nordsjælland søger opbakning til en vision om etablering af et nyt Oplysningsmuseum. Museet ønsker at realisere projektet i Vognporten og den store Kongelige Kornlade, der begge har direkte historisk forbindelse til Hirschholm Slot.

De samlede udgifter til indretning og udstilling kan finansieres af private fonde. Der er ligeledes udarbejdet en forretningsmodel, hvor driften hviler i sig selv. Men projektet kræver, at staten (FREJA) vil overgive de nuværende lokaler.

Radikale Venstre foreslår:

- At der afsættes et engangsbeløb på 10 mio. kr. til at overgive Vognporten og den Kongelige Kornlade til Museum Nordsjælland.

Samlet formidling af de fem ringborge: Aggersborg, Fyrkat, Nonnebakken, Trelleborg og Borgring (50 mio. kr. over de næste fire år)

I september 2014 offentliggjorde arkæologer fra Museum Sydøstdanmark og Aarhus Universitet fundet af en borg fra vikingetiden ved Lellinge vest for Køge. Vikingeborgen Borgring er den femte ringborg i Danmark.

De fem vikingeborge Aggersborg, Fyrkat, Nonnebakken, Trelleborg og Borgring er med deres historie og symmetriske og geometriske konstruktion indstillet som UNESCO-verdenskulturarv. Tilsammen er de enestående eksempler på vikingetidens arkitektur, ingeniørkunst, teknologi, magtdemonstration og ikke mindst symbolet på samlingen af det danske rige og overgangen til den kristne tro.

En UNESCO udnævnelse er et internationalt anerkendt stempel på, at ringborgene er absolut 'must see' kulturarv, og det har stor betydning for den internationale markedsføring af Danmark og tiltrækningen af turister. Formidlingsprojekterne på de fem borge vil skabe relaterede og autentiske oplevelser i høj kvalitet, så vi kan udnytte det fulde turistpotentiale samtidig med vi sikrer bevaringen af borgene.

Museerne og kommunerne bag borgene er i samarbejde med lokale turistorganisationer, frivillige og fonde godt i gang med at styrke UNESCO-ansøgningen gennem nye formidlingsinitiativer i form af bygninger, udstillinger og meget andet. Det samlede budget for de fem borges formidling er på 163 mio. kr., hvoraf de 102 mio. kr. allerede er finansieret af kommuner, fonde og museer.

Radikale Venstre foreslår:

- At der bevilges 50 mio. kr. i alt i årene 2022-25 i anlægsmidler til en koordineret, sammenhængende formidling af borgene, så borgenes vigtige fælles historie om samlingen af Danmarks rige og overgangen til kristendom kan fortælles i hele Danmark.

Løft af folkeuniversitetet (7 mio. kr.)

Der findes ikke noget, som svarer til Folkeuniversitetet i Danmark andre steder i verden, hvor der er lige adgang til den nyeste viden inden for alle dele af forskningens verden. Og hvor alle har råd til at betale for en forelæsning. Andre steder er livslang læring lig med dyre MBA-programmer, som få mennesker har råd til at betale for. Folkeuniversitet er i dag afhængig af støtte fra fonde og de universiteter, som huser dem. Men støtten kan forsvinde fra den ene dag til den anden, og Folkeuniversitetet har oplevet, at den eksterne støtte er vigende. Derfor er der brug for en højere statslig bevilling, hvis Folkeuniversitetet skal have sikkerhed for at kunne fortsætte sit virke.

Radikale Venstre foreslår:

- At afsætte 7 mio. kr. til at øge Folkeuniversitetets driftsmidler.

TÆNK STÆRK

Radikale Venstre har længe peget på behovet for reformer, som kan sikre, at vi har den arbejdskraft i Danmark, som der er brug for. Nu er behovet så stort, at det ikke længere kan ignoreres. Flere steder i landet er det tæt på umuligt at rekruttere sosu'er og sygeplejersker. Og i det private beretter den ene virksomhed efter den anden om at måtte sige nej til ordrer, fordi de mangler medarbejdere. Det koster velstand og velfærd, og det er helt nødvendigt at sætte ind med tiltag nu. Vores finanslovsforslag øger arbejdsudbuddet med 5.000 personer i 2022 – stigende til knap 32.000 personer i 2030 – ved at lette skatten på arbejde og gøre det lettere at ansætte international arbejdskraft. Samtidig skaber vi bedre vilkår for de nye ideer og driftige virksomheder, vi skal leve af: Vi øger de offentlige forskningsinvesteringer, gør virksomhedernes forsknings- og udviklingsfradrag på 130 pct. permanent, afskaffer iværksætterskatten og fremtidssikrer de humanistiske og samfundsvidenskabelige uddannelser.

Invester i uddannelse

Styrkelse af sprogfag (20 mio. kr.)

Som samfund har vi brug for borgere med indgående kendskab til vores europæiske naboers kultur, sprog og historie, og for danske virksomheder er det afgørende for eksport og vækst, at de fortsat kan ansætte sprogkyndige medarbejdere, som kan andet end engelsk. De europæiske hovedsprog er også verdenssprog, der tales i blomstrende økonomier i Sydamerika og Afrika, og også i fremtiden får Danmark brug for, at flere vælger sproguddannelser. I dag falder for mange fra uddannelserne, blandt andet fordi de ikke kan se jobperspektiverne. Uddannelserne skal være mere attraktive for studerende at søge, og uddannelsernes faglige profil skal skærpes, så flere dimittender finder ansættelse i private virksomheder. Med de nuværende økonomiske rammer, er det ikke muligt for universiteterne at realisere de nødvendige forandringer.

Permanent takstforhøjelse hum./samf. (285 mio. kr. fra 2023)

Universiteterne har siden 2010 modtaget en ekstra finansiering på uddannelserne indplaceret på takst 1, hvilket særligt er de humanistiske og samfundsvidenskabelige uddannelser. Taxameterløftet blev givet, da uddannelserne var underfinansierede. Det forhøjede taxameter står til at bortfalde i 2023, og dermed vil seks ud af otte universiteter miste en væsentlig del af uddannelsesfinansieringen til de nævnte fag.

Derfor vil vi i Radikale Venstre, at det allerede nu tages en beslutning, om at prioritere 285 mio. kr. fra 2023 til at fortsætte takstforhøjelsen og så der er sikkerhed omkring, at de mange uddannelser kan fortsætte i fremtiden.

Dispensation fra kandidatreglen (10 mio. kr. i 2022 og 2023)

En lille gruppe mennesker er blevet klemmt i forbindelse med afskaffelsen af uddannelsesloftet, da de ved den tidligere lovgivning kunne tage en ny kandidatuddannelse. Ved afskaffelsen af loftet blev de tidligere regler genindført, og dermed kan denne gruppe kun søge de kandidatuddannelser, der ikke har fuldt optag. Selvom de stadig kan søge mange uddannelser, så ændrer det ikke på, at en ganske lille gruppe er blevet klemmt i vores gode arbejde. Derfor bør vi give dispensationsmulighed for de personer, der blev færdig med en bachelor sidste år, så de kan starte på en uddannelse i år eller næste år, hvor der ikke er frit optag på kandidaten.

Center for Animation, Visualisering og Digitalisering (6,4 mio. kr. i 2022 stigende til 9 mio. kr. fra 2023)

Center for Animation, Visualisering og Digitalisering i Viborg er med sin unikke sammensætning af kompetencer, opgaver og opdrag, verdens eneste specialiserede center af sin art. Dets aktiviteter og

partnerskaber spreder sig over både den offentlige og private sektor, på tværs af ressortområder, faglige discipliner og markeder.

Centeret hører under The Animation Workshop (TAW) i Viborg, en del af VIA University College. Centrets aktiviteter er baseret på en særlig bevilling på finansloven, som udløber i 2021. I de kommende år satser centret på at understøtte animation og den øvrige digitale visuelle industri som et vækstområde for Danmark, hvilket både understøttes i regeringens Vækstplan for de Kreative Erhverv og i Erhvervsfremmebestyrelsens Strategi for Erhvervsfremme 2020-2023, der præcist udpeger animation, spil og film som et spirende vækstområde.

Radikale Venstre ønsker at støtte centret med en finanslovsbevilling på 6,4 mio. kr. i 2022, stigende til 9 mio. kr. fra 2023.

Teach first (6 mio. kr. fra 2022 til 2024)

Folkeskolen har i alt for mange år været underfinansieret og overreguleret. Med sidste års finanslov sikrede vi det varige løft, som betyder, at der nu kommer flere lærere ud på skolerne. Det er der i den grad brug for. Alle børn skal have adgang til dygtige lærere, der har tid til at være nærværende i relationen med den enkelte elev. En nylig undersøgelse viser imidlertid, at de mest ressourcestærke lærere i høj grad underviser på de skoler, som har de mest ressourcestærke elever – hvilket gør det ekstra svært for skoler i de mest socialt belastede områder.

Teach First er et initiativ, som i sin opbygning bidrager til at løfte den udfordring – og gode resultater er allerede opnået. Teach First rekrutterer bachelorer og kandidater fra mange forskellige områder og uddanner dem til lærere samtidig med, at de arbejder på skoler med en stor andel af udsatte børn og unge. Teach First har indtil nu været finansieret af fondsmidler, hvilket har skabt stor usikkerhed om programmets fremtid samt begrænset dets muligheder for at udvikle og ekspandere.

Derfor vil vi at afsætte 6 mio. kr. i årene 2022 til 2024 med henblik på at skabe tryghed og vished om Teach First drift og vedvarende udvikling.

Lex.dk (13,7 mio. kr.)

Verden er i konstant bevægelse, og informationsstrømmen rykker sig hele tiden. Hvad er rigtigt, og hvad er aktuelt? Lex.dk leverer nogle af svarene, og arbejder med udgangspunkt i Den Store Danske Encyklopædi og Trap Danmark på at gøre det lettere at finde vej til viden, der ikke er fake, men fakta. Sitet er beskrevet ud fra et dansk perspektiv, skrevet af omkring 1000 danske forskere og eksperter. Sitet har +250.000 artikler, som er frit tilgængeligt for alle.

Vores demokrati skal være for alle. Vi skal styrke den demokratiske samtale og den vidensbaserede meningsudveksling. Vi skal bekæmpe fake news og obskure konspirationsteorier. Lex.dk er en vigtig del af den kildekritiske dannelse, og er en nødvendig del af undervisningen fra folkeskolen til universiteterne. Med lex.dk får vi et stærkere demokrati, hvor vi styrker den demokratiske samtale, styrker vores kildekritiske sans og bekæmper fake news og misinformation.

Derfor ønsker vi at bevillingen for 2022 øges med 13,7 mio. kr., så lex.dk's samlede bevilling lyder på 18,8 mio.kr. Dette beløb skal også bevilges fra 2023 og frem.

Stærke virksomheder og nye idéer

Innobooster (200 mio. kr.)

Mange innovative virksomheder har svært ved at rejse kapital. Innobooster-ordningen giver et tilskud netop til innovative virksomheder, der ønsker at udvikle og markedsmodne et nyt produkt, en ny service eller forbedre en proces, der øger en virksomheds konkurrenceevne og skaber vækst. Ordningen er målrettet små og mellemstore virksomheder og ansøgerne kan opnå en medfinansiering på op til 35 pct. af relevante udgifter og samlede investeringer fra Innobooster på mellem 50.000 kr. og 5 mio. kr. per projekt.

Som samfund har vi behov for at de innovative ideer kommer i spil og hjælpes på vej til at blive levedygtige virksomheder til gavn for hele vores samfund.

Radikale Venstre ønsker derfor at tilføre 200 mio. kr. ekstra til Innobooster-ordningen og dermed skabe grundlag for flere nye og innovative virksomheder.

Løft af forskningsreserven (200 mio. kr.)

Stærke forskningsmiljøer og en vedvarende prioritering af forskningsmidler er afgørende for, at vi finder morgendagens løsninger, kan udvikle os sammen som mennesker og udvikle vores samfund. I en tid, hvor vi står foran en stor omstilling af vores samfund på klimaområdet, er det afgørende, at vi i stor stil satser på den grønne forskning. Derfor støtter vi regeringens forslag om at prioritere en meget stor del af forskningsreserven til grøn forskning. Det er dog samtidig vigtigt, at vi vedligeholder en solid forskningsindsats også i bredden.

Derfor vil vi afsætte 200 mio. kr. ekstra som et løft til forskningsreserven, så vi også tilgodeser den frie forskning og andre vigtige områder end den grønne omstilling.

Permanent 130 pct. fradrag for forskning og udvikling (970 mio. kr. fra 2023 faldende til 880 mio. kr. i 2026)

Vi ønsker at styrke investeringer i forskning og udvikling i Danmark. I øjeblikket er fradraget for udgifter til forskning og udvikling (F&U-fradraget) forhøjet midlertidigt til 130 pct. ind til udgangen af 2022.

Vi ønsker, at der tages en beslutning nu, om at gøre den midlertidige forhøjelse af fradraget permanent. På den måde kan vi skabe sikkerhed omkring rammerne på længere sigt for beskatningen af virksomheders investeringer i forskning og udvikling. Forslaget vil koste 970 mio. kr. fra 2023, faldende til 880 mio. kr. fra 2026.

Ramme til iværksætterudspil (100 mio. kr.)

I Radikale Venstre drømmer vi om at gøre Danmark til et førende iværksætterland. Et land, hvor nye idéer kan spire og drømme leves ud. Et land, hvor vi finder løsninger på verdens store udfordringer og skaber vækst og velstand herhjemme.

Derfor foreslår vi også, at der afsættes en ramme til iværksætterinitiativer, der skal sikre, at flere danskeres viden og idéer sættes i spil for at skabe innovation og et grønnere Danmark.

Afskaffelse af iværksætterskat (350 mio. kr.)

Iværksætterskatten er med til at hæmme investeringer i danske iværksættervirksomheder. Heldigvis er iværksætterskatten på avancer – den særlige danske skat på iværksætteri, som blev indført i 2009 – blevet rullet delvist tilbage. Men den del, der er tilbage, er stadig med til at hæmme investeringerne i danske iværksættervirksomheder. Og samtidig er reglerne skruet sammen på en måde,

som diskriminerer investorer med små ejerandele. Det betyder ultimativt, at en del investeringer ikke gennemføres og Danmark derfor går glip af business angels investeringer.

Sænket kapitalkrav for anpartsselskaber (ikke udgiftsdrivende)

Danmark har efter afskaffelsen af iværksætterselskaberne det næsthøjeste kapitalkrav i EU på 40.000 kroner, som det kræves for at starte et anpartsselskab. I en tid, hvor vi i den grad har brug for nye virksomheder og nye løsninger, har vi ikke brug for rammer, der påvirker mulighederne som iværksætter i en negativ retning. Tværtimod. Vi skal gøre alt for, at Danmark er et land, hvor nye løsninger omsættes til nye virksomheder, løsninger og eksport.

Vi foreslår en reduktion af kapitalkravet for ApS til ca. 8.000 kr., svarende til EU-gennemsnittet. Ændringen giver flere levedygtige IVS'er mulighed for omregistrering til ApS frem for at blive tvangsopløst. Samtidig foreslår vi, at fristen for omregistrering fra IVS til ApS forlænges.

Frihold engrosvirksomheder fra kontrolgebyr (5 mio. kr.)

I 2017 vedtog et flertal i Folketinget (V, K, RV, DF og LA) en "Aftale om erhvervs- og iværksætterinitiativer". I den aftale vedtog vi en afskaffelse af kontrolgebyr for engrosvirksomheder ved ordinære besøg af fødevarekontrollen. Der blev i aftalen afsat 36 mio til formålet, som ikke længere rækker til at dække udgifterne her år senere, hvor løn- og prisfremskrivning har øget omkostningerne med 5 mio kr. Dette har medført, at Fødevarestyrelsen har genindført gebyret med virkning fra 1. januar i år, stik imod aftalen.

Radikale Venstre ønsker, at der afsættes 5 mio. kr. på finansloven til at indfri aftalen og friholde engrosvirksomhederne fra kontrolgebyr.

Oprettelse af central platform over klimadata til brug for erhvervsliv (30 mio. kr.)

Det offentlige ligger inde med store mængder data, som gemmer på viden, der kan omsættes til nye forretningsideer. Ifølge Rigsrevisionen har Danmark et potentiale på op til 34,4 mia. kr. BNP-vækst, der kan indfries ved at gøre offentlig data tilgængelig. Og når grønne iværksættere bliver spurgt om barrierer for deres forretningsudvikling, bliver manglende adgang til data også nævnt. De barrierer skal vi gøre op med.

Radikale Venstre foreslår:

- At der etableres en teknisk platform som har til formål at gøre relevant, offentlig data tilgængelig for den grønne omstilling. Platformen skal skabe overblik og nem adgang for virksomheder over hvilke data, der står til rådighed fra det offentlige. Det vil i høj grad gøre det muligt for private virksomheder at bygge videre på disse data og skabe nye, grønne forretningsmodeller.
- At der oprettes en pulje, som offentlige aktører kan søge til projekter, der har til formål at styrke kvaliteten af deres data og tilgængeligheden. For data er ikke bare data. Der skal også fokuseres på kvaliteten. Det kan for eksempel være kommuner eller styrelser, der søger denne pulje.

Center for Kyst- og Lystfiskerturisme i Assens (8 mio. kr. årligt i 2022 til 2024)

I 2018 lancerede den daværende VLAK-regering Danmarks første strategi for lystfiskeri, hvor formålet er at gøre fiskeriet mere tilgængeligt for flere og at tiltrække flere lystfiskerturister til Danmark. Centeret for Kyst- og Lystfiskerturisme i Assens er en central del af strategien. Centeret modtager i dag et tilskud på 8,2 mio. kr. på finansloven og skal i samarbejde med Assens kommune formidle lokalt fiskeri, naturoplevelser og kulturhistorie. Regeringen har, i sit finanslovsudspil, valgt ikke at forsætte centerets bevilling i 2022.

Radikale Venstre mener, at der er et stort potentiale i arbejdet med lystfiskeriet, både økonomisk, men også med miljømæssige og rekreative aspekter. Vi ønsker derfor, at videreføre tilskuddet til Center for

Kyst- og Lystfiskerturisme i Assens med 8 mio. kr. årligt i 2022 til 2024. Centerets kerneopgaver vil omfatte:

- Markedsføring af lystfiskeri, dels overfor danskere, der ikke tidligere har drevet med lystfiskeri, samt overfor udenlandske turister
- Støtte til frivillige indsatser, herunder afhjælpning af administrativt arbejde når frivillige står for vandpleje
- Fremme bedre lystfiskeri og genskabe fiskebestande, bl.a. brakvandsgedde og –aborrer
- Drift af en national lystfiskerplatform, samt en tilhørende app.

Flere hænder og hoveder i økonomien

Lavere skat på arbejde (700 mio. kr. i 2022, stigende til 1,9 mia. kr. fra 2025)

Radikale Venstre ønsker at sænke skatten på arbejde. For dem, der i dag står udenfor arbejdsmarkedet vil det blive mere attraktivt at tage et arbejde. Og for dem der allerede har et arbejde, vil det blive mere attraktivt at tage en ekstra tørn og arbejde flere timer. På den måde øger vi arbejdsudbuddet. Vi vil hellere indkræve skatter andre steder, end på arbejde – fx ved at reducere muligheden for at trække renteudgifter fra høj gæld fra i skat, eller ved at forhøje skatter og afgifter på sundhedsskadelige eller klimabelastende varer eller adfærd. I dette finanslovsforslag har vi to forslag til at lette skatten på arbejde:

- Forhøjet beskæftigelsesfradrag (700 mio. kr.)
Radikale Venstre ønsker at øge beskæftigelsesfradraget fra 10,65 til 10,85 pct. i 2022, mens det maksimale fradrag øges særskilt med 1.400 kr. til i alt 43.800 kr. Dette vil øge beskæftigelsen med 500 personer. Marginalskatten vil falde med 0,2 pct.-point for alle med lønindtægter i intervallet fra 0 til 403.700 kr. og gennemsnitsskatten vil falde for alle. Ingen får højere marginalskat.
- Hævet topskattegrænse (indfases fra 2023 til 2025, 1,2 mia. kr. ved fuld indfasning)
Radikale Venstre ønsker, at topskattegrænsen gradvist hæves, så den i 2025 er 40.000 kr. højere, end det der følger af dagens regler. Topskattegrænsen vil i 2025 således udgøre 592.500 kr. i stedet for 552.500 kr. (2022-niveau). Ændringen vil betyde, at knap 100.000 skatteydere vil slippe for at betale topskat.

Afskaffelse af modregning i folkepensionen (460 mio. kr.)

Arbejdet er vigtigt for mange af os, og mange seniorer ønsker at arbejde videre, også efter de har nået pensionsalderen. Det er godt for vores samfundsøkonomi. Vores pensionssystem er imidlertid indrettet sådan, at nogle folkepensionister kan opleve en marginalskat på knap 80 pct., som følge af modregningsregler, hvis de arbejder. Vi ønsker et pensionssystem, som fremmer deltagelse på arbejdsmarkedet. Derfor foreslår vi en permanent afskaffelse af al modregning i folkepensionen fra egen indkomst. Beskæftigelsesministeriet har vurderet, at forslaget vil øge arbejdsudbuddet med 1.400 personer stigende til 2.000 personer på sigt.

Opskoling af langvarige kontanthjælpsmodtagere (100 mio. kr.)

Der er kontanthjælpsmodtagere, som mangler helt basale kompetencer, men ikke får hjælp til at få dem. De hænger fast i systemet i årevis uden at komme et skridt nærmere arbejdsmarkedet. Dermed har de heller ikke friheden til selv at sætte retning for deres eget liv. For denne målgruppe vil vi oprette nye opskolingscentre, som med en værkstedsbaseret tilgang skal sætte dem i stand til at bestå folkeskolens afgangseksamen. Opskolingstilbuddet skal være obligatorisk 30 timer om ugen – og vil dermed også bidrage til, at personerne i målgruppen får en grund til at komme ud af døren hver dag.

Jobbanken (25 mio. kr.)

Jobbanken er en virksomhed med en vision om at integrere/reintegrere psykisk sårbare førtidspensionister på arbejdsmarkedet. Dermed får nogle meget udsatte mennesker en ny mulighed for at tage deres liv i egen hånd og blive en del af en arbejdsplads igen. Det har stor værdi. Der afsættes midler

til at sikre, at Jobbanken kan fortsætte og udbygge sit arbejde. Det vil dels bestå i øget digitalisering af indsatsen, hvor gode erfaringer fra corona-nedlukningen vil blive brugt og dels udbredelse af indsatsen til andre dele af landet (i dag eksisterer tilbuddet kun i Herning, København og Aarhus).

International rekruttering (finansieringstiltag) og hurtigere sagsbehandling

Se samlet vurdering i finansieringsafsnittet.

Afvikle flaskehalse ved ansættelse af udenlandske læger (15 mio. kr.)

Vores sundhedssystem ville ikke kunne hænge sammen uden det udenlandske personale, der bidrager hver eneste dag. Vi har lige nu massivt brug for flere hænder i sundhedsvæsnet. Derfor skal vi ikke lukke os om os selv men åbne for at dygtige læger fra hele verden kan komme til Danmark og bidrage. Det giver ingen mening, at en læges fødeland sættes over kompetencer. Det er underordnet, hvor lægen kommer fra, så længe patienterne får den nødvendige og kvalificerede hjælp. Dygtige læger, der lever op til alle danske regler, skal ikke mødes af lange ventetider og overlades til sig selv. De skal kunne komme i gang med at bidrage langt hurtigere – til gavn for alle.

Tilbagerulning af stramninger af Working Holiday ordningen (ikke udgiftsdrivende)

Siden 2001 har Danmark indgået gensidige Working Holiday-aftaler med syv lande som giver unge (18-31 år) mulighed for at komme til Danmark og arbejde i op til et år. Vi vil afskaffe kvoten på 150 unge pr. land samt tillade, at de unge kan arbejde som selvstændige i Danmark, fx via digitale arbejdsplatforme. Afskaffelse af kvoten vil øge arbejdsudbuddet.

Giv vikarbureauer mulighed for at rekruttere faglærte via positivlisten (Ikke udgiftsdrivende)

Positivlisten for faglærte kan alene bruges af arbejdsgivere, som samtidig uddanner lærlinge og elever. Det er et godt og rimeligt krav. Men det giver problemer i vikarbureauer, som ikke har mulighed for at have lærlingeordninger for de tilknyttede vikarer. Derfor foreslår vi en særordning for vikarbureauerne, hvor kun stabsfunktionen er omfattet af lærlinge-kravet.

Tilladelse til at arbejde for personer der er tilkendt processuelt ophold (Ikke udgiftsdrivende)

Hvert år er der ca. 2.000 personer, som er tilkendt processuelt ophold, mens deres ansøgning om familiesammenføring sagsbehandles. Disse mennesker må i dag ikke tage et arbejde. Det giver ingen mening, at kompetente borgere afholdes fra at arbejde og bidrage til vores samfund, mens de venter på myndighedernes afgørelse. Radikale Venstre vil derfor give personer på processuelt ophold mulighed for at tage et arbejde.

Lettere adgang til ophold for social- og sundhedsassistenter (ikke udgiftsdrivende)

Med vedtagelsen af en positivliste for faglærte, er der åbnet for, at udlændinge kan få en opholds- og arbejdstilladelse til beskæftigelse i stillinger med mangel på arbejdskraft, hvis der er tale om en stilling på faglært niveau. Der er pt. omfattende mangel på social- og sundhedsassistenter i hele landet, men disse stillinger kan typisk ikke besættes af udlændinge, da det forudsætter en dansk autorisation, som udlændinge fra tredjelande som regel ikke har.

Vi foreslår, at der gives ophold til autorisation for social- og sundhedsassistenter, sådan som der allerede gives til læger, tandlæger og sygeplejersker. Udlændinge, som er uddannet i et andet land end Danmark, skal herefter kunne ansøge om en opholdstilladelse i Danmark, som gør det muligt for dem at lære dansk og bestå de faglige prøver med mere, der er nødvendige for at opnå dansk autorisation som social- og sundhedsassistenter.

På positivlisten for faglærte, som trådte i kraft 1. juli 2020, fremgik stillingsbetegnelsen social- og sundhedsassistent, da der her er omfattende mangel på arbejdskraft. Men udlændinge, der er uddannet udenfor Danmark, kan ikke arbejde i Danmark, da de ikke har den fornødne autorisation.

Udsyn

Flere danske studerende ud i verden (10 mio. kr.)

Danmark skal ikke kun blive klog af den viden, vi producerer på vores egne uddannelser. Vi skal også lade os inspirere og berige af viden i verden omkring os. Derfor er det godt, når studerende på videregående uddannelser tager til udlandet i løbet af deres studietid. Det er godt for den enkelte, og det er godt for et lille land som Danmark, der lever af at være åbent mod omverdenen. Men lige nu går udviklingen den forkerte vej. Færre studerende bruger muligheden for udlandsstipendie, og der er i de seneste år ikke sket nogen udvikling i studerendes brug af udvekslingsordninger.

Radikale Venstre foreslår:

- At afsætte 10 mio. kr. til at udvikle en reel strategi for studentermobilitet, som forpligter hele uddannelsessektoren. Midlerne kan blandt andet gå til at hæve værdien af udlandsstipendierne, så de bedre understøtter, at de studerende har økonomien til at tage af sted.

Fortsat drift af lektoratsordningen (2 mio. kr. i 2022 stigende til 9 mio. kr. i 2027)

Siden 1930'erne har danske undervisere, gennem Lektoratsordningen, kunne rejse ud i verden for at udbrede kendskabet til dansk sprog, kultur og samfundsforhold. I dag undervises og forskes der i dansk på flere end 65 universiteter verden over. Universiteter i udlandet kan ansøge Uddannelses- og Forskningsstyrelsen, om at få oprettet et sendelektorat i dansk sprog og litteratur, under betingelse af, at dansk udbydes som del af en bachelor-, kandidat- eller ph.d.-uddannelse. Stillingen bliver dels finansieret af værtsuniversitetet og dels af Uddannelses- og Forskningsstyrelsen. I dag er der 26 sendelektorater rundt omkring i verden.

Regeringen lægger i sit finanslovsforslag op til, at lektoratsordningen skal udfases frem mod 2027. Med regeringens beslutning vil udbredelsen af undervisning og forskning i dansk sprog, kultur og samfundsforhold rammes hårdt på universiteter verden over.

Radikale Venstre mener, at Lektoratsordningen er et eksempel på en billig og meget effektiv kultureksport og ønsker, at ordningen opretholdes på samme niveau, som i dag.

Radikale Venstre foreslår

- At afsætte 2 mio. kr. i 2022, stigende til 9 mio. kr. i 2027 til, at ordningens finanslovsbevilling kan forblive uændret.

Et stærkere Danmark i verden – en stærkere Udenrigstjeneste (10 mio. kr. om året i 5 år)

Radikale Venstre ønsker en stærkere udenrigstjeneste, herunder flere ambassader og stærkere ambassader i den hastigt voksende verden. Vi foreslår derfor en styrkelse af udenrigstjenesten med ti millioner kroner ekstra om året i fem år.

Øget udviklingsbistand (100 mio. kr.)

Coronapandemien har sat den globale udvikling katastrofalt tilbage, når det kommer til fattigdomsbekæmpelse, sult, uddannelse og kvinders og pigers rettigheder. Danmark er kommet stærkt igennem coronakrisen og har både et ansvar for og en interesse i at bidrage til, at verdens udviklingslande

bevæger sig i en bedre retning, så flere mennesker kan sættes fri til at udfolde deres potentiale og drive udviklingen i de lande, de er borgere i. Det er både med til at forhindre nye pandemier og flygtningestrømme mod Danmark og Europa, og det er rigtigt og retfærdigt, at Danmark hæver vores ambitioner for udviklingsbistanden.

Radikale Venstre foreslår

- At øge udviklingsbistanden med 100 mio. kr. om året.

Sunde liv

Afskaffelse af tolkegebyr (2 mio. kr.)

Den tidligere regering indførte et tolkegebyr i sundhedsvæsenet, der har vist sig at være til skade for patientsikkerheden, have stor social slagside og skabe et stort bureaukrati i regionerne. Det viser sig desuden, at regionerne bruger flere penge på at håndtere gebyret, end de får ind i betalinger. Tolkegebyret er farlig symbolpolitik, som bør afskaffes øjeblikkeligt. Det afsætter vi midler til.

Udvikling af standarder for etisk og ansvarlig brug af kunstig intelligens (1,25 mio. kr.)

Kunstig intelligens er i stigende grad i stand til at løse opgaver uden at menneskelig indblanding er nødvendig. Det stiller etiske krav til, hvordan både det private og offentlige Danmark udvikler kunstig intelligens. Vi skal sikre, at algoritmerne ikke er biased og at der ikke træffes diskriminerende valg baseret på baggrund af køn eller religion, og ligeledes at algoritmerne er udviklet så de handler forsvarligt ift. miljø og klima, så ressourceforbruget mindskes for at fremme den grønne omstilling.

Den høje hastighed hvormed kunstig intelligens udvikles og integreres i vores hverdag gør det er vanskeligt for lovgivningen på området at følge med. Der er derfor i tillæg til lovgivning behov for at se på en effektiv markedsregulering i form af fælles retningslinjer, der ikke begrænser den teknologiske udvikling, men åbner op for danske virksomheders teknologiske muligheder på en ansvarlig måde. Der er behov for at kigge på, hvordan Danmark kan gøre en etisk og ansvarlig tilgang til kunstig intelligens til en dansk styrkeposition internationalt.

For at sikre dette, er der behov for at opbygge et helt nyt system af internationale standarder og tekniske specifikationer, der indbygger den etiske dimension som et centralt omdrejningspunkt i udviklingen af kunstig intelligens. Dette standardiseringsarbejde udvikles i fællesskab af alle relevante aktører SMV'er, store virksomheder, NGO'er, universiteter og offentlige myndigheder.

Derfor foreslår Det Radikale Venstre, at Danmark arbejder aktivt på at tage europæisk lederskab på udviklingen af internationale standarder inden for kunstig intelligens ved, at Dansk Standard, der er Danmarks officielle standardiseringsorganisation, i perioden 2022-2025 sætter sig i spidsen for arbejdet på europæiske niveau med at udvikle standarder ift. etisk og ansvarlig brug af kunstig intelligens. Udgifterne forbundet med dette arbejde bl.a. ledelse af arbejdsgrupper og involvering af danske eksperter er fem mio. kroner fordelt over en fireårig periode.

Fremtidssikring af Det Etske Råd (6 mio. kr.)

Det Etske Råd varetager en afgørende opgave i, at kvalificere og igangsætte debatter om svære spørgsmål om vores sundhedsvæsen og nye teknologier, der påvirker menneskers liv og omverden. Det har en afgørende værdi i en tid hvor falske informationer udbredes og strømmer hurtigere end nogensinde. Rådet har i en årrække været underfinansieret, hvilket spænder ben for deres muligheder for at udbrede deres arbejde og etablere dialog til nye og andre medieplatforme såsom sociale medier, hvor debatten finder sted i dag og kun vil udvikle sig mere fremover.

Derfor vil vi i Radikale afsætte 6 mio. kr. til at understøtte rådets arbejde med at digitalisere og udvikle deres formidlingsformater, samt styrke deres internationale arbejde og debatindsatser rundt om i landet.

Permanentgørelse af Nationalt Videnscenter for Hovedpine (9 mio. kr.)

Mindst 16 % af den danske befolkning lider af migræne eller hyppig hovedpine. Tilbagevendende hovedpine kan være en stor barriere for at leve det liv, man gerne vil. Vi ved, at alt for få kontakter deres læge, og at alt for få bliver diagnosticeret korrekt. Det betyder, at de ikke får den behandling, de har brug for, hvilket forringer mange menneskers livskvalitet og koster samfundet dyrt.

I 2018 blev det Nationale Videnscenter for Hovedpine etableret med det formål at indsamle og udbrede ny viden på området. Centeret har i samarbejde med Sundhedsstyrelsen, regioner, kommuner, forskningsinstitutioner, patientforeninger, faglige selskaber m.fl. skabt gode resultater ift. uddannelse, vidensdeling, øget kvalitet i behandling, folkeoplysning mm. Deres arbejde har stor betydning for at flere får viden om deres sygdom, så de kan få den rette hjælp, samt at fagfolk klædes på med den nødvendige viden og de nødvendige redskaber til at kunne behandle sikre en effektiv behandling. Centerets bevilling udløber i 2021.

Derfor vil vi i Radikale Venstre afsætte 9 mio. kr. årligt, så centeret kan fortsætte og udvide sin indsats, så vi sikrer at den bliver permanent, langsigtet og vedvarende.

Permanent forankring af Dansk Råd for Genoplivning (2 mio. kr.)

Hvert år får godt 5.200 danskere hjertestop uden for hospital. Det svarer til ca. 15 personer hver dag. De sidste tyve år er overlevelseshraten efter hjertestop uden for hospital firdoblet og ligger i dag på ca. 16 %. Det betyder, at vi i Danmark er blandt verdens bedste til genoplivning af hjertestop udenfor hospital. Det skyldes især, at vi i Danmark har fået mere viden og er blevet meget bedre til træde til og forsøge os med genoplivning, hvis vi oplever, at nogen får et hjertestop. Dansk Råd for Genoplivning arbejder bl.a. med at klæde danskere på med viden om hjertestop og strokes, så flere træder til med genoplivning. De står for den nationale koordinering og sikring af den lægefaglige viden inden for håndtering af hjertestop og genoplivning i Danmark. Deres arbejde har afgørende betydning for både erkendelse, behandling, overlevelse og livskvalitet ifbm. med hjertestop og strokes. Rådet er i dag finansieret af fondsmidler, hvilket skaber usikkerhed omkring rammerne for deres videre arbejde.

Derfor vil vi i Radikale Venstre afsætte 2 mio. kr. årligt. Til permanent at forankre rådet, så de kan fortsætte med at indsamle og udbrede den nyeste viden på området og bidrage til fortsat at redde liv.

Styrket forebyggelse og bedre kvalitet i alkoholbehandlingen (7 mio. kr.)

I Danmark begynder vi at drikke for tidligt, og vi drikker for meget. Der er stadig mange, som ender i et misbrug med store sundhedsmæssige konsekvenser til følge. Alkoholmisbrug forstærker andre sociale og sundhedsmæssige problemer og sætter dybe spor hos både den misbrugende og de pårørende. Omkring 122.000 børn vokser op i hjem med alkoholproblemer. Det giver ingen mening, at så mange børn vokser op med problemer og oplevelser, der på ingen måde hører barndommen til. I Radikale Venstre sætter vi forebyggelse først. Vi vil ikke acceptere, at de danske unge år for år kåres som de mest alkoholforbrugende i Europa. Derfor kæmper vi for, at Danmark skal have en ensartet aldersgrænse for salg af alkohol på 18 år. Det vil udskyde de unges debutalder og mindske deres forbrug. Samtidig skal vi sikre, at dem, der har svært ved at styre deres forbrug, får den hjælp, de har brug for. Omkring 600.000 danskere drikker for meget. Alligevel er det kun 20.000, der får behandling.

Derfor vil vi afsætte 7 mio. kr. til bedre hjælp og rådgivning. 5 mio. kr. skal bruges til at permanentgøre Alkoholinjens driftsbevilling, mens 2 mio. kr. skal øremærkes en målrettet indsats mod unge med alkoholproblemer.

Styrket indsats mod spiseforstyrrelser (19,5 mio. kr.)

Spiseforstyrrelse er en alvorlig lidelse, der rammer alt for mange og har store konsekvenser for både den syge og de pårørende. Spiseforstyrrelser er en af de sværeste psykiske lidelser at behandle, og dødeligheden er høj. Dertil kommer, at mange unge – særligt piger – har symptomer, der sætter dem i risiko for at udvikle en egentlig spiseforstyrrelse. Det giver ingen mening, at ungdomsårene, der skal være fulde af sjov, oplevelser og udfoldelse i stedet overskygges af sygdom. Derfor mener vi i Radikale Venstre, at der brug for en bedre indsats, som vi vil prioritere gennem tre initiativer:

For det første vil vi sikre behandlingstilbud til mennesker, der lider af BED (tvangsoverspisning). Ca. 40.000 mennesker er ramt af BED, men lidelsen er endnu ikke sidestillet med andre spiseforstyrrelser behandlingsmæssigt, hvilket betyder, at der ikke findes et offentligt etableret behandlingstilbud. De behandlingstilbud, der findes, har derfor alene været finansieret af offentlige puljemidler. Fra 2022 udløber disse midler, og der vil derfor kun være mulighed for behandling, hvis man selv kan betale det hele.

Derfor vil vi afsætte 15. mio. kr. årligt i 2022 og 2023 så vi kan fastholde de nuværende tilbud, der muliggør at 300-400 personer kan få behandling hvert år. Behandlingsforsøgene har indtil videre vist sig at have stor succes, hvor ca. 85 pct. bliver symptomfrie efter behandlingen. Fra 2024 er vores ambition at kommuner og regioner skal overtage opgaven.

For det andet vil vi etablere et nationalt videnscenter, der kan samle og dele viden fra den nuværende behandling på tværs af kommunale og regionale tiltag. Videnscentret kunne med fordel etableres med en fire årig prøveperiode og få til opgave at indsamle national og international viden, så de bedste erfaringer samles og anvendes i både offentlige og private behandlingstilbud. Videnscentret vil således skulle oplyse fagpersoner og offentligheden mere generelt.

Vi vil afsætte 3,5 mio. kr. årligt, således at videnscenteret kan bemannes af 5 årsværk. Vi foreslår desuden, at det etableres i regi af Landsforeningen Mod Spiseforstyrrelser Og Selvskade.

For det tredje vil vi styrke rådgivningsindsatsen hos LMS (Landsforeningen mod spiseforstyrrelser og selvskade), så de kan hjælpe endnu flere syge med at få den rette behandling samt unge, pårørende og fagpersoner, der henvender sig med spørgsmål. Vi afsætter 1 mio. kr. årligt til øget bemanning og længere åbningstider.

Permanent tilbud om HPV-vaccine til transpersoner og mænd der har sex med mænd (5,9 mio. kr.)

Vaccinationsprogrammet mod HPV har været en kæmpe succes. Desværre er der stadig grupper, der ikke er dækket af det gratis tilbud - endda grupper der er i øget risiko for HPV-smitte og derved for at udvikle de relaterede kræftformer. I Radikale Venstre ønsker vi at beskytte denne gruppe ved at udvide programmet, så det dækker transpersoner og mænd, der har sex med mænd.

Rehabilitering til Parkinsonpatienter (Sano), (10,4 mio. kr. fra 2023)

Rehabiliteringstilbud til parkinsonpatienter har siden 2011 været finansieret af hhv. satspuljemidler og sundhedspuljen. Finansieringen udløber ved udgangen af 2022. Radikale Venstre afsætter fra 2023 årligt 10,4 mio. kr til 144 pladser for nydiagnosticerede med det formål at introducere til Parkinsons sygdom, til vigtigheden af træning, til netværk mv.; til 88 pladser på fase 2-3 ophold til patienter i den komplekse fase med henblik på målrettet rehabilitering og fastholdelse af motivation for træning mv.; til 40 pladser på opfølgingskurser med henblik på fastholdelse af motivation og håndtering af mentale udfordringer, samt midler til videns- og kompetencecenteret, der understøtter højst mulig faglig kvalitet i rehabiliteringstilbud og uddanner kommunale medarbejdere i basal viden om Parkinsons sygdom. Tilbud og videnscenter forankres i Rehabiliteringscenter Sano ejet af Gigtforeningen.

Center for hjerneskader (15 mio. kr.)

Center for hjerneskader tilbyder specialiseret genoptræning til patienter med erhvervet hjerneskade. Desværre er kapaciteten for lav i forhold til behovet, og de lange ventelister betyder, at alt for mange får et markant dårligere tilbud. Det specialiserede tilbud har rigtig god succesrate, der øger patienternes funktionalitet, giver flere en god hverdag og endda får flere til at vende tilbage til arbejdsmarkedet. I dag kan Center for hjerneskader tage imod 45-50 patienter årligt, men der visiteres årligt 120 patienter til dem. Der er derfor et markant større behov.

Radikale Venstre vil give Center for hjerneskader et løft på 15 mio. kr. om året. Som en del af bevillingen er det oplagt at igangsætte et uafhængigt forskningsprojekt, der kan øge viden og behandling i hele landet.

Nationalt videns- og kompetencecenter for traumatiserede flygtninge (9 mio. kr.)

Mindst en tredjedel af alle flygtninge i Danmark kæmper med traumer fra krig, vold og flugt. Langt fra alle flygtninge i Danmark, der modtager den traumebehandling, de har brug for. Og de, der gør, skal vente alt for længe på den. Et forskningsprojekt fra DIGNITY viser, at i der gennemsnit går næsten 15 år fra traumatiserede flygtninge ankommer til Danmark til de kommer i behandling. Det er uværdigt for den enkelte – og enormt dyrt for samfundet. Erfaringen viser, at traumatiserede flygtninge ikke skal pakkes ind i vat, men uden traumebehandling – og uden viden om traumer hos velfærdens frontpersonalet – lykkes de bredere integrationsindsatser stort set aldrig for denne flygtningegruppe.

Der er derfor behov for et nationalt videns- og kompetencecenter for traumatiserede flygtninge i hele Danmark, der blandt andet har til formål at:

- kompetenceudvikle medarbejdere i blandt andet kommuner og regioner og studerende på relevante professionsuddannelser om symptomer, effekter og håndtering af traumer hos flygtningefamilier
- tilbyde individuel rådgivning og supervision af velfærdsmedarbejdere og udredning af flygtningefamilier, indsamle, analysere og formidle relevant forskning, viden og praksiserfaringer fra ind- og udland om betydningen af traumer for skole, uddannelse, beskæftigelse, kriminalitetsforebyggelse og sociale foranstaltninger samt
- producere ny forskningsbaseret viden i samarbejde med relevante vidensinstitutioner fra ind- og udland om udvalgte fokuserede områder som eksempelvis effektiv folkeskoleinklusion for sekundært traumatiserede flygtningebørn eller økonomiske analyser af målrettede beskæftigelsesindsatser for traumatiserede flygtninge i Danmark.

Vi afsætter 9 mio. kr. årligt til videnscenteret.

COVID-19 vaccinationer i udviklingslande (100 mio. kr. i 2022 fra COVID-19 pulje)

En pandemi er i sagens natur grænseoverskridende. Virus anerkender ikke landegrænser, og derfor har vi alle et globalt ansvar for at hjælpe de lande, der er dårligere stillede end os. Mens vi i Danmark er i mål med vaccinerne, er der lande, der slet ikke er kommet ud af startboksen, og coronapandemien har tydeligt vist den globale ulighed i sundhed. For at hjælpe de lande, der stadig kæmper med smitten, og samtidig begrænse risikoen for nye udbrud og nye ubehagelige varianter, vil Radikale Venstre afsætte midler til at få vaccineret de dele af verden, der ikke er så privilegerede som os.

FINANSIERING

Fra Tænk Frit

Afskaffelse af boligjobordning (540 mio. kr. i merprovenu)

Boligjobordningen er en dyr skatteordning, som understøtter arbejde, som i forvejen ville være blevet udført. Derfor ønsker Radikale Venstre den afskaffet.

Ordnningen, som giver et ligningsmæssigt fradrag (for arbejds løn) ved både service- og håndværksydelser, vil give et provenu på 540 mio. kr., hvis den afskaffes.

Afskaffelse af seniorjobordning (300 mio. kr. i mindredgifter)

Seniorjobordningen har vist sig at være en dyr og unødvendig ordning, som ikke reelt har bidraget til at holde seniorer på arbejdsmarkedet. Derfor foreslår vi, at seniorjobordningen afskaffes. Det vil øge den beskæftigelsen med 800 personer og forbedre de offentlige finanser med 300 mio. kr.

Øget international rekruttering og kortere sagsbehandlingstider (100 mio. kr. i merprovenu i 2022, stigende til 900 mio. kr. i 2030)

Udlændinge, som kommer hertil og arbejder, er en god forretning for Danmark. Det gælder ikke mindst i den nuværende situation, hvor danske virksomheder har svært ved at rekruttere kvalificeret arbejdskraft. Arbejdstagere, som kommer fra lande udenfor EU og Norden kan bl.a. komme til Danmark via beløbsordningen. Ordningen indebærer, at arbejdstagere med en årsløn over beløbsgrænsen (445.000 kr. i 2021) kan tage imod et jobtilbud i Danmark uden skelen til jobtype.

Radikale Venstre ønsker at gøre det lettere for danske virksomheder at ansætte udenlandsk arbejdskraft og også rekruttere blandt andet unge internationale talenter. Vi vil blandt andet sænke beløbsgrænsen og gøre sagsbehandlingen mere smidig. DA vurderer, at en reduktion af beløbsgrænsen til 360.000 kr. alene vil øge arbejdsudbuddet med 7.400 personer på sigt (i 2030) og give et merprovenu på 900 mio. kr. DAs vurdering ligger til grund for vores provenuskøn for virkningen fra øget international rekruttering, som dog ikke er begrænset til at gælde en justering af beløbsordningen. Radikale Venstre foreslår at følgende tiltag skal indgå i indsatsen:

- Sænke beløbsgrænsen i beløbsordningen fra 445.000 til 360.000 kr., så ordningen blandt andet kan afhjælpe den akutte mangel på faglærte, herunder fx elektrikere, tømrere, maskinoperatører.
- Afskaffe kravet om at løn skal udbetales til en dansk bankkonto.
- Give virksomheder med ned til 5 medarbejdere adgang til fasttrack-ordning.
- Afvikle flaskehalse ved ansætte af udenlandske læger.
- Tilbageføre stramningerne af Working Holiday ordningen.
- Give lettere adgang til ophold for udenlandske social- og sundhedsassistenter.

Virksomhederne melder om stigende sagsbehandlingstider og uforståelige afgørelser fra myndighederne, når de rekrutterer international arbejdskraft. Det tager i dag flere måneder at behandle arbejdstilladelser for danske virksomheder, det er langt over myndighedernes (SIRI) eget servicemål om at det højst skal tage 30 dage at få behandlet en sag. Det skal bringes i orden. Samtidig skal myndighederne sørge for, at sagsbehandlingstiden på fasttrack-ordningen er højst 14 dage, så det reelt går hurtigt.

Ingen rabat på energiafgift på diesel til landbrugsformål (600 mio. kr. i merprovenu)

For at fremme incitamentet til at elektrificere landbrugets maskiner foreslår vi at landbruget skal betale mere i dieselaftgift, end de gør i dag. Landbruget betaler en lavere energiaftgift på diesel end diesel til personbiler, da de betaler 1,6 pct. af den almindelige sats på brændstof til transport, hvilket svarer til ca. 1,5 kr. pr. GJ. Det gælder dog kun for diesel, der benyttes til landbrugsformål og således ikke kørsel på vejene. Ved at afskaffe rabatten skønner vi, at der kan opnås et provenu på ca. 600 mio. kr. i 2022. Provenuet falder frem mod 2030 efterhånden som maskinerne omlægges. Initiativet indgår som finansiering i udspillet ”110 pct. Grønt Danmark” fra oktober 2021.

Dieselaftgifter på tysk niveau (200 mio. kr. i merprovenu)

Det skal ikke være fordelagtigt at tanke diesel i Danmark frem for i Tyskland. Tyskland har for nyligt indført et nationalt CO₂-kvotesystem, som skønnes at forøge prisen inkl. moms på benzin med ca. 48 øre pr. liter og ca. 53 øre pr. liter diesel i 2021. Vi foreslår, at den danske afgift på benzin og diesel forhøjes tilsvarende. Det indebærer et provenu på ca. 0,2 mia. kr. 2022. Provenuet bortfalder efterhånden som transporten elektrificeres.

Initiativet indgår som finansiering i udspillet ”110 pct. Grønt Danmark” fra oktober 2021.

Afskaffelse af grøn check (2,7 mia. kr. i mindreudgifter)

Vi vil afskaffe den grønne check, som blev indført i 2010 som en skattefri kompensation for indførte afgiftsforhøjelser på bl.a. grønne afgifter. Siden 2010 er en lang række grønne afgifter blevet nedsat eller afskaffet. Det gælder også nogle af de afgifter, som var baggrunden for indførelsen af grøn check. I disse år er yderligere afgiftsreduktioner under indfasning, hvilket vil føre til endnu lavere el- og varmeregninger i de kommende år. Der er derfor ikke som tidligere brug for en særlig grøn kompensation. Afskaffelsen af den grønne check skønnes at øge beskæftigelsen med ca. 1.700 personer og forbedre de offentlige finanser med 2,7 mia. kr. i 2022.

Initiativet indgår som finansiering i udspillet ”110 pct. Grønt Danmark” fra oktober 2021.

Lavere rentefradrag (400 mio. kr. i merprovenu i 2022)

Vi ønsker at reducere skatteværdien af negativ nettokapitalindkomst (rentefradraget). Et lavere rentefradrag vil mindske tilskyndelsen til høj gældsætning og vil samtidig reducere den skattemæssige tilskyndelse til investering i boliger frem for andre aktiver. Fradragsværdierne udgør i dag ca. 33 pct. (i en gennemsnitskommune) for renteudgifter under en beløbsgrænse på 50.000 kr. (100.000 kr. for ægtepar) og ca. 25 pct. for renteudgifter herover. Vi foreslår, at stramningen især, men ikke udelukkende, målrettes høje renteudgifter – det vil sige, en lavere skatteværdi for renteudgifter over dagens beløbsgrænse, evt. kombineret med en nedjustering af beløbsgrænsen. Vi forventer, at der kan tilvejebringes 400 mio. kr. i merprovenu i 2022 fra en sådan stramning.

Fortsat reduktion af efterlønsperiode (fra 2024)

Regeringen har med Tidlig Pension indført endnu en tilbagetrækningsordning for personer, som er tæt på folkepensionsalderen. Nu har vi tre. Seniorpension, Efterløn og Tidlig Pension. Det er mere end rigeligt, og det er i det hele taget problematisk, at vi trækker gode kræfter ud af arbejdsmarkedet i en tid, hvor vi mangler medarbejdere – både i den offentlige og i den private sektor.

Derfor foreslår vi at udfase efterlønnen. Med Tilbagetrækningsaftalen fra 2011 har man i forvejen aftalt at forkorte efterlønsperioden fra 5 til 3 år. Den aftrapning ønsker vi at fortsætte. Konkret vil vi lade efterlønsalderen stige med ½ år hvert år, indtil efterlønsalderen når pensionsalderen. I de år, hvor der i forvejen er en aftalt stigning eller indeksering af efterlønsalderen lader vi ikke efterlønsalderen stige yderligere. Det indebærer, at efterlønsperioden reduceres gradvist fra 3 år i 2023 til 2 år i 2025 og er

fuldt udfaset i 2030. Forslaget giver en betydelig forbedring af de offentlige finanser på 8 mia. kr. i 2030, hvor efterlønnen er afskaffet. Provenuet indføres fra 2024 og frem, efterhånden som efterlønsperioden forkortes.

Tilbagerulning af børnedomstol (100 mio. kr. i mindredgifter)

Gruppen af unge, der begår gentagen eller grov kriminalitet, er blevet mere end halveret de sidste ti år. Alligevel har den tidligere regering, Dansk Folkeparti og Socialdemokratiet vedtaget en Ungdomskriminalitetsreform med hårdere straffe og øget mulighed for indespærring af udsatte børn helt ned til 10 år. Radikale Venstre har fra starten været imod det nye Ungdomskriminalitetsnævn og foreslår det afskaffet.

Besparelse i Promilleafgiftsfonden (145 mio. kr. i mindredgifter)

Vi foreslår en budgetregulering i den offentlige fond Promilleafgiftsfonden på 145 mio. kr.

Forhøjelse af afgift for opvarmet tobak (5 mio. kr. i merprovenu)

Opvarmet tobak beskattes i dag som enten fint- eller groftskåret røgtobak, afhængig af produktets karakteristika. Dvs. at afgiften på opvarmet tobak udgør under halvdelen af afgiften på fabriksfremstillede cigaretter. Vi foreslår, at der oprettes en særskilt afgiftskategori for opvarmet tobak, så afgifterne på denne tobakskategori i større grad bliver på linje med afgifterne på almindelige cigaretter. Dette vil give et merprovenu på 5 mio. kr. om året.

OVERBLIK OVER FORSLAG OG FINANSIERING

INITIATIVER

MIO. KR. I 2022

GRØN

Bindende mål og plan for udbygning af sol og vind..... 100

TÆNK NYT - GRØNT

Markedsbaseret støtteudbud og afgiftstab ved CCS..... 0
 Grænsen for elvarmeafgift sænkes fra 4.000 til 3.000 kwh 0
 Lavere elafgift på lønsumspligtige og kulturinstitutioner 235
 Afgiftstab ved omstilling af transport og opvarmning 1.830
 Luftfartsfond 0
 Forsvaret efterspørger PtX (indenfor egen ramme) 0
 Historisk skovrejsning..... 10

NATUREN I DET ÅBNE LAND

Tilskudsordning til levende hegn og andre levesteder i agerlandet..... 10
 En særlig overdrevsindsats 10
 Tilskud til udtagning af landbrugsarealer til biodiversitetsformål.....20
 Udvikling af marknaturindeks (engangsbevilling i 2022)..... 5

BÆREDYGTIGE FØDEVARER

Klimadata på fødevarer (fra 2023)..... 0
 Forskningscenter for plantebaserede fødevarer 10
 En samlet plan skal sikre rent drikkevand 30

ANDRE KLIMA- OG MILJØINITIATIVER

Driftspulje til øget synliggørelse og anvendelse af danske nationalparker..... 5
 Marin naturnationalpark i Øresund og Lillebælt.....30
 Direct Air Capture.....60
 Additionel klimabistand.....150
 Lavere emballageafgift på genanvendt plast..... 40
 Nordisk folkecenter for VE..... 2
 Arbejde med bæredygtig dannelse i højskolerne..... 2
 Center for Bæredygtige Hospitaler 10

Sum grønne forslag 2.559

FRI

GODE BØRNELIV

Indfasning af Tænk Frit udspil.....	1000
Støtte til børn af kontanthjælpsmodtagere.....	250
Teknologiforståelse som eget fag i folkeskolen.....	75
Skrammellegepladser over hele landet.....	25
Dansk skoleskak.....	10

FLERE UNGE SKAL MED

Løft af FGU.....	100
Løft af hf-enkeltfag, AVU, FVU og OBU.....	40
Skoleskibet Georg Stage.....	8
Ungdomsuddannelsernes grundtilskud skal følge pris- og lønniveau.....	9
Treårig HF til udsatte unge.....	13

LIGEVÆRD. LIGE MULIGHEDER.

Nedsættelse af gebyr for ansøgning om opholdstilladelse.....	44
Pulje til bekæmpelse af social kontrol.....	30
Retssikkerhedskommission på det specialiserede socialområde.....	10
Bevilling til Ligeværds socialfaglige rådgivning.....	1
Støtte til udsatte drenge - Mind Your Own Business.....	8
Danmarks Videnscenter for Integration.....	4
Opgør med det kønsopdelte uddannelsesvalg og arbejdsmarked.....	10
Styrket LGBT+ Danmark.....	4,5
LGBT Asylum.....	0,5
National handleplan mod diskrimination.....	2
Statsborgerskab til unge født i Danmark (den røde løber).....	0
Uddannelse skal tælle med ved permanent ophold.....	0
Lettere adgang til familiesammenføring.....	0

DEMOKRATI OG KULTUR, DER BLOMSTRER

Kulturens analyseinstitut.....	10
Applaus.....	5
CPH Stage.....	5
Værkstedsophold for billedkunstnere og kunsthåndværkere.....	7
Undersøgelse af det atypiske arbejdsmarked for kunstnere (engangsbevilling).....	2
Revision af museumsloven.....	30
Oplysningsmuseum i Hørsholm kommune (engangsbevilling).....	10
Ringborge (50 mio. kr. over 4 år).....	13
Folkeuniversitetet.....	7

Sum frie forslag.....	1.733
------------------------------	--------------

STÆRK

INVESTÉR I UDDANNELSE

Styrkelse af sprogfag	20
Permanent takstforhøjelse hum./samf. (285 mio. kr. fra 2023).....	0
Dispensation fra kandidatreglen.....	10
Center for Animation, Visualisering og Digitalisering (9,5 mio. kr. fra 2023).....	6
Teach First	6
Lex.dk	14

STÆRKE VIRKSOMHEDER OG NYE IDÉER

Styrkelse af Innovationsfonden med fokus på Innobooster	200
Løft af forskningsreserve	200
Permanent 130 pct. fradrag for F&U (970 mio. kr. fra 2023).....	0
Ramme til iværksætterudspil.....	100
Afskaffelse af iværksætterskat	350
Sænket kapitalkrav for anpartsselskaber	0
Engrosvirksomheder fritholdes fra kontrolgebyr	5
Oprettelse af central platform over klimadata til brug for erhvervsliv	30
Center for Kyst- og Lystfiskerturisme i Assens	8

FLERE HÆNDER OG HOVEDER I ØKONOMIEN

Øget beskæftigelsesfradrag	700
Forhøjet topskattegrænse (indfases fra 2023 til 2025).....	0
Afskaffelse af modregning i folkepensionen	460
Opskoling af langvarige kontanthjælpsmodtagere	100
Jobbanken	25
International rekruttering (finansieringstiltag) og hurtigere sagsbehandling	
Afvikle flaskehalse ved ansættelse af udenlandske læger	15
Tilbagerulning af stramninger af Working Holiday ordningen	0
Vikarbureauer gives mulighed for at rekruttere faglærte via positivlisten	0
Personer der er tilkendt processuelt ophold gives tilladelse til at arbejde	
Lettere adgang til ophold for social- og sundhedsassistenter.....	0

UDSYN

Flere danske studerende ud i verden.....	10
Fortsat drift af lektoratsordningen (stigende til 9 mio. kr. i 2027).....	2
Et stærkere Danmark i verden - en stærkere Udenrigstjeneste.....	10
Øget udviklingsbistand.....	100

SUNDE LIV

Afskaffelse af tolkegebyr.....	2
Udvikling af standarder for etisk og ansvarlig brug af kunstig intelligens.....	1
Fremtidssikring af Det Etske Råd.....	6
Permanentgørelse af Nationalt Videnscenter for Hovedpine	9
Permanent forankring af Dansk Råd for Genoplivning.....	2

Styrket forebyggelse og bedre kvalitet i alkoholbehandlingen.....	7
Styrket indsats mod spiseforstyrrelser	20
Permanent tilbud om HPV-vaccine til transpersoner og mænd der har sex med mænd	6
Rehabilitering til Parkinsonpatienter (Sano), (10,4 mio. kr. fra 2023)	0
Center for hjerneskader.....	15
Nationalt videns- og kompetencecenter for traumatiserede flygtninge	9
COVID-19 vaccinationer i udviklingslande (finansieres fra COVID-19 pulje).....	100

Sum stærke forslag **2.548**

SUM ALLE INITIATIVER **6.840**

FINANSIERING

MIO. KR. I 2022

Træk på centrale reserver på §35	3.869
- Heraf træk på COVID-19-pulje.....	100
Finansieringsforslag	4.690
- Afskaffelse af boligjobordning	540
- Afskaffelse af seniorjobordning	300
- Øget international rekruttering	100
- Ingen rabat på energiafgift på diesel til landbrugsformål	600
- Dieselaftgifter på tysk niveau	200
- Afskaffelse af grøn check	2.700
- Lavere rentefradrag for høje renteudgifter	400
- Fortsat reduktion af efterlønsperiode (fra 2024)	
- Tilbagerulning af børnedødsstol.....	100
- Budgetregulering promilleafgiftsfonden.....	145
- Forhøjelse af afgift på opvarmet tobak	5

SUM FINANSIERING **8.959**

